

KARYS

Nr. 17

J. Metarauskas.

Iš mūsu kovų su lenkais (1920 m.)

Kary, pagerbk savo motiną!

Įvairios visuomeninės organizacijos nutarė kasmet gegužės mėnesio pirmąjį sekmadienį minėti Motinos Dieną motinai pagerbti. Yra sudarytas tam tikras Motinos Dienai organizuoti komitetas.

Šiomet toji visuomeninė šventė įvyks **gegužės mėn. 5 dieną**. Per tą šventę norima iškilmingai pagerbti motinos, pareikšti joms dėkingumo, meilės, nušviesti jų vaidmenį visuomeniniam gyvenime, auklėjimo srityje, paminėti motinos pašaukimą, jį tinkamai išaiškinti, padėti motinoms, kurios vargsta, kenčia ar šiaip skurdžiai gyvena.

Mums, kariams, ypatingai turi rūpėti toji šventė, nes mes esame ne tiktai geri, ištikimi bendros mūsų Motinos-Tėvynės sūnūs, bet taip pat turime pasilikti ir gerai savo motinų sūnumis.

Motinos pagerbimo šventės proga visi turime gerai apsvarstyti tą reikalą. Argi iš tikrųjų yra reikalas taip jau ypatingai, nepaprastai motiną pagerbti?

Taip, yra būtinas reikalas. Tik pagalvokime.

Kas gi yra motina?

Motina suteikė mums gyvybę. Tai yra lengva tik pasakyti. Tas žygis reikalauja iš motinos didelio pasiaukojimo savo šventajai pareigai, nes tuo atveju motinai dažnai tenka būti pasirėngusiai ir savąja gyvybe rizikuoti. Ne viena motina tą sunkią valandą atsiskyrė su šiuo pasauliu! Tai sunkiausiai motinos pareigai ji atsiduoda ne iš kokios nors prievartos ar prievolės, bet iš didžios meilės savo kūdikiui. Toji meilė, kaip žinome, turi ypatingą vardą: **motinos meilė**.

Motina su drebančia širdimi sekėdavo pirmuosius netvirtus tavo žingsnius, kai bandydavai naudotis savo kojytėmis.

Kiek ji gaudžių, tylių ašarų išliedavo, matydama tave sergantį ar kuo kitu negaluojuantį. Tuo atveju ji per naktis neatsitraukdavo nuo tavo lovos, slaugydama tave ir visų daugiausia susirūpinusi tavo padėtinį. Žinok, jei kada nors tu patirdavai kokį nors skausmą, tai tavo motina dėl tavęs dvigubai kentėdavo. Nei tavo sesutė, nei tavo mylimoji mergelė tiek neatjausdavo tavo skausmo ar nepasisekimo, kaip motiną. Juk motina visados būdavo ištikimiausias tavo angelas sargas!

Motina išmokė tave gimtosios kalbos. Ji įkvėpė tau tėvynės bei tautos meilės jausmą ir ilgainiui plėtė bei stiprino jį, kad užaugęs taptum geru tėvynės sūnum, pavyzdingu piliečiu ir sąžiningu, doru ir darbščiu žmogum. Tai buvo svarbiausias motinos rūpestis.

Daug kentėjo motina lietuvė kartu su mūsų tėvyne Lietuva. Kai, mūsų tautai velkant sunkųjį verguvs jungą, lietuviai buvo persekiojami už lietuvišką spaudą, drauge buvo morališkai persekiojama ir motina lietuvė. Juk rusų žandarai iš jos išplėsdavo jos mylimąjį sūnų veikėją, kuris lietuvišką knygą bei laikraštį platindavo ir tautišką susipratimą savo tautiečiuose skiepydavo.

Lietuviškos spaudos draudimo laikais motina lietuvė, nebedama rusų valdžios persekiojimų ir grasinimų, slaptai mokydavo savo vaikus lietuviškai skaityti. Prisiminkime anuos laikus, pažvelgę į Rimšos „Lietuvos mokyklą“.

Kas kita buvo per Lietuvos Nepriklausomybės karą.

Skiepydamos savo vaikams tėvynės meilės jausmą, motinos lietuvės gerai žinojo, kad jos kartu auklėja ir Lietuvos patriotus, kurie karštai mylės tėvynę ir sieks tautos gerovės. Taigi tiktai gerų savo motinų patriotų tinkamo auklėjimo dėka netrūko 1918 — 1920 metais savanorių, kurie sudarė dabartinės mūsų kariuomenės

branduolį ir pirmieji ryžosi pakelti ginklą prieš visus Lietuvos engėjus priešus. Į Nepriklausomybės karą motinos lietuvės išlydėdavo savo sūnus nors ir su motiniškomis ašaromis, bet ir su džiaugsmu, kad ir jų išaugintieji sūneliai aktyviai prisidės prie laisvės iškovojimo lietuvių tautai.

Po to jos su dideliu nekantrumu laukdavo žinių apie jų sūnelių pradėtojo išsivadavimo karo eigą ir laiškelių iš fronto. Jos labiausiai didžiudavosi ir džiaugdavosi savo sūnų karžygių laimėjimais karo lauke!

Tačiau keletas šimtų motinų nesulaukė savo brangių karžygių pargrįžtant iš ten... Jos negavo pasigėrėti ir apkabinti savo sūnelių karžygių... negavo apkabinti priešo peršautosios jų krūtinės...

Niekas nežino, kiek jos ašarų išliejo dėl tokios didžios aukos! Tai yra kitiems nesuprantamo skausmo ašaros. Tačiau tos nelaimingosios motinos nieko nekaltina: jos aukštai įvertina tą savo auką ir gerai supranta, kad tos aukos buvo būtinos šventajam tautos reikalui — verguvei panaikinti ir tautos laisvei iškovoti. Už tai jos yra visos tautos gerbiamos! Tos nelaimingosios motinos turi būti ypatingai pagerbtos.

Tokie tad yra mūsų motinų nuopelnai tėvynei, visuomenei ir mums patiems. Iš to yra aiškūs motinos nuopelnai ir mūsų kariuomenei. Tadgi motina lietuvė yra visais atžvilgiais pelnijusi tinkamą pagarbą, padėką ir meilę.

Dėl to gegužės 5 dieną visose bažnyčiose bus laikomos pamaldos už motinas ir sakomi tai šventei pritaikinti pamokslai. Visa spauda plačiai minės Motinos Dieną įvairiais straipsniais apie motinos vaidmenį ir nuopelnus lietuvių tautai. Bus rengiamos paskaitos tuo klausimu, susirinkimai ir iškilmingi paminėjimai. Neturtingoms motinoms sušelpti bus daromos rinkliavos; skurdo prislėgtoms bus suteikta medžiaginė ir moralinė pagalba. Vaikai savo motinoms suteiks ypatingo malonumo, dovanų ir įvairiai pagerbs jas. Bus gerbiamos ir mirusios motinos. Motinai pagerbti bus taip pat panaudojami teatrai ir radio.

Visa tatau, be abejo, labiau sustiprins visų tiek mažų, tiek suaugusių vaikų meilę savo motinai ir, aišku, suteiks nemažą džiaugsmo pačioms motinoms. Taip iškilmingai ir vieningai reiškiamo visuotinė pagarbą ir meilę motinai dar labiau sustiprins jos pasiryžimą ir pasiaukojimą šventose savo pareigose. Tai bus teisingas atpildas motinai už visą jos trūsą, vargus ir kančias.

Tadgi mes, kariai, visi turime iš anksto pagalvoti apie tai ir tinkamai pasirūpinti, kad mūsų motinos gautų progos pasidžiaugti ir pasididžiuoti savo sūnumis kariais!

P. Jurgelevičius.

Įdomūs paprotys.

Viename nedideliame Anglijos miestelyje Hungerforde užsiliko iš senovės laikų vienas gana įdomus paprotys. Per metus yra viena tokia diena, kada kiekvienas vyriškis gali pasibučiuoti su bet kuria moterimi. Jei kuri nors moteris bučiuotis atsisako, tai iš jos imama tam tikra pabauda — 1 penni (smulkus pinigas), kurį moteris turi įdėti į vyrų ant koto nešiojamas dėžutes.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XI metai.

Kaunas, 1929 m. gegužės 2 d.

Nr. 17 (517)

Spaudos atgavimo 25 m. sukaktuves minint.

Sunki ir atkakli buvo kova dėl lietuviškos spaudos atgavimo. Nelygios buvo jėgos.

Iš rusų (maskolių) pusės kariavo: žandarai, policija, asesorai, kazokai, visi ginkluoti, stiprūs, galingi.

Prieš šią galingą kariuomenę buvo beginklė lietuvių tauta, negausingų inteligentų, daugiau apšviestų žmonių būrelis vadovaujama. Šis būrelis, tuometinės lietuvių ūkininkų beginklės kariuomenės generalis štabas, protarpiais leisdavo savo įsakymus — atsišaukimus į brolius — lietuvius. Vieną tokį įsakymą atsišaukimą čia ir dedame, kuris buvo išleistas 1897 m. gegužės 1 d. Jame aiškiai atsispindi tuometinis lietuvių gyvenimas ir jų kova dėl spaudos laisvės.

Teisybė laimėjo! 1904 m. lietuviai atgavo savo spaudą, o 1918 m. ir savo krašto Nepriklausomybę.

Per amžius bu-dėję, laisvę laimėjom per aukas ir pasišventimą.

„Broliai lietuviai!

Lietuviams, esantiems po Maskolijos valdžia, uždrausta yra spauda lietuviškų knygų ir laikraščių. Eikime išilgai ir skersai per visą svieta*), o niekur nera-

*) Šio atsišaukimo kalba netaisyta, palikta tokia pat, kaip tuomet buvo rašoma (Red.).

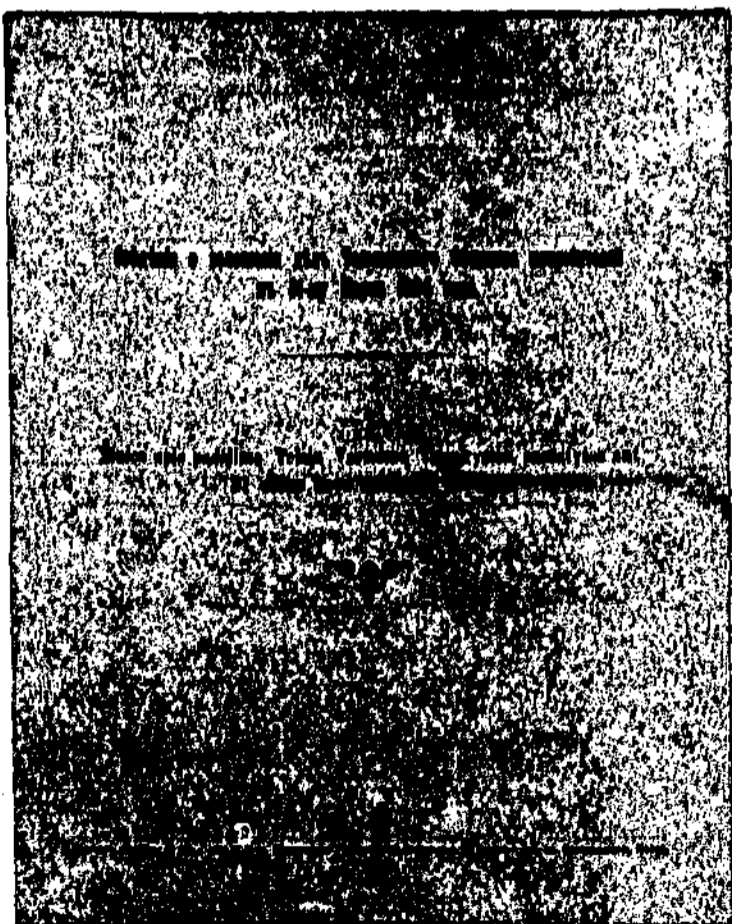
sime jau tokios šalies, kur būtų užginta kam nors turėti knygas savo prigimtoje kalboje. Taip dedasi tik-tai Maskolijoje. Ir toje pat Maskolijoje turi savo spaudą net žydai, totoriai; vieniems tik lietuviams spauda atimta. Supraskite, kokia tai pekliška neteisybė ir kaip ji užkerta mums apšvietimo kelią!

Jau 30 metų su viršum kenčiame tą maskolių neteisybę. Per tą visą laiką priversti esame savo apšvietimui gabenti lietuviškus raštus slaptomis iš užrubežio. Iš pradžių, kol buvome visai tamsūs, užmigę, kol da mažai knygų mums tebereikėjo, gabenimas raštų iš užrubežio nebuvo taip sunkus ir skaudus. Kada gi šandien atsimerkė mums akys, kada pajutome reikala lietuviškų raštų, priseina mums dėl jų didei nukęsti. Matote, maskolių valdžia, išvydusi, kad lietuviai bunda, skaitydami savo raštus, ir sprus-

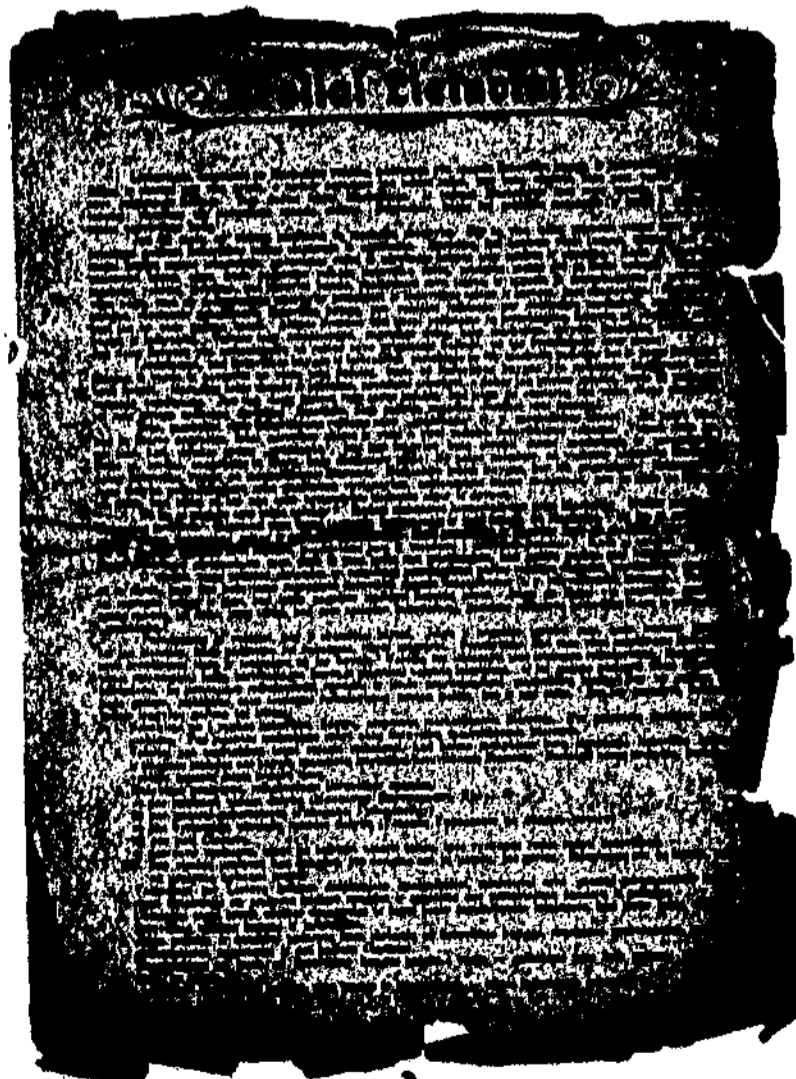
ta iš sumaskolinimo ir pravoslavijos nagų, emė su neišpasakyta smarkybe persekioti ir lietuviškus raštus ir žmones, juos skaitančius. Geriausias žmogus, skaitantis nekalčiausią lietuvišką knygą, yra valdžios laikomas per didžiausią nusikaltėlį, maištininką, kurį jau be sudo galima bausti. Abipus Nemuno visi gerai pažįstame tą persekiojimą lietuvių už skaitymą savo kny-

Čia matome pirmojo lietuvių laikraščio gražią antraštę. Tasai laikraštis išėjo kaip tik buvo gražinta lietuviams spauda (1904 m. lapkričio mėn.).

Pirmasai lietuvių leidinys, išėjęs Lietuvoj, kai buvo gražinta spauda (1904 m. birželio 23 d. Kaune)

Čia dedama dr. Vinco Kudirkos atsišaukimo fotografuota nuotrauka.

ta iš sumaskolinimo ir pravoslavijos nagų, emė su neišpasakyta smarkybe persekioti ir lietuviškus raštus ir žmones, juos skaitančius. Geriausias žmogus, skaitantis nekalčiausią lietuvišką knygą, yra valdžios laikomas per didžiausią nusikaltėlį, maištininką, kurį jau be sudo galima bausti. Abipus Nemuno visi gerai pažįstame tą persekiojimą lietuvių už skaitymą savo kny-

gų ir laikraščių. Velnias taip nesidžiaugia, sugriebęs dušią, kaip maskolius, išvydęs lietuvišką kalendorių. Jau daug lietuvių yra nukentėjusių už raštus savo prigimtoje kalboje, už tas švenčiausias savo tiesas!

Liudniausia, kad lietuviškas knygas ir laikraščius persekioja ne tik maskolių policija, bet ir patys lietuviai. Žinome iš vardo ir pavardės ne vieną tokį judošių, kuris už lietuviškas knygas yra suskundęs žandarams savo brolių lietuvių. Iš pradžių tokie skundė iš piktumo, norėdami atkeršyti, o dabar jau priviso judošių, kurie už pinigus tarnauja žandarams. Jau tiek daug turime tarp savęs judošių, kad jeigu jie susitartų visi viena diena pasikarti, tai mums giriose neištektų drebulių. Žiūrėkite, kiek policija sugadina doriškai mums žmonių!

Beje, maskoliai siulo lietuviškiems raštams savo „graždanką“ (t. y. maskoliškas litaras). Jie patys žino, kad jų litaros negražios, labai nesveikos akims ir visai o visai netinka lietuviškiems raštams. Vienok siulo jas, nes žino, kad, įbrukus mums „graždanką“, kur kas lengviau būtų įbrukti mums maskolystę ir pravoslaviją. Dėlto gi, broliai, saugokites tų litarų, kaip didžiausio pikto! Nė patys neimkite, nė vaikams neduokite brukamų dabar lietuviškų knygų su maskoliškais litaromis. Naikinkite tokias knygas, kur tik pri-griebsite! Neklausykite tame dalyke prikalbinėjimų arba gasdinimų vyriausybės, neklausykite kaimo mokintojų, nės jie siulo tas knygas tik dėlto, kad tikisi už tai nuo savo vyriausybės didesnės algos ir dovanų.

Už ką gi pasiekė mus tokia nelaimė? Rodosi niekuomet nenusikaltome prieš Maskoliją. Maišto nekėlėme. Mokesčius mokame. Stipriausi mus vyrai tarnauja kariuomenėje ir lieja kraują už Maskoliją. Už ką gi maskoliai užgina mums lietuviškus raštus ir neduoda apsšviesti? Kam persekioja ir kankina mus už skaitymą mus raštų? Už ką gadina doriškai mus žmones, papirkdami juos ir versdami į išdavikus — judošius? Kam gi ant galo valdžia šiteip neteisingai skriausdama mus, daro iš mus tyčia sau priešininkus, kad galėtų paskui mus kankinti.

O vienok visos minėtos skriaudos ir neteisingi persekiojimai pačios valdžios dirbamų prasikaltėlių ap-sistos su ta diena, kaip bus lietuviams sugražinta spauda lietuviškais (t. y. lotyniškais) litaromis. Valdžia tai supranta teipgi ir žino, kad turės pagalios išpildyti lietuvių norus. Jeigu da ikšiol vis nesutinka gražinti mums spaudą, tai dėlto, jog tikisi, kad mes apilsime bekovodami, liausime reikalavę lietuviškų litarų ir primsime „graždanką“.

Parodykime gi valdžiai, kad ji skaudžiai klysta. Jeigu ji negalėjo įgriebti mus, kada buvome kvaili,

tai jau šiandien, kada pažinome jos žabangas, tikrai neįgriebs. Parodykime, kad mes visai neketiname išsi-žadėti savo švenčiausių tiesų ir nenustosime už jas kovoje. Valdžia tur išklaustyti mus teisingus reikalavi-mus. Stengsimės tikrai sutrumpinti laiką bereikalingos kovos ir priartinti valandą laimėjimo. O tai galime padaryti tikrai tolydžio klibindami, be perstojimo rei-kaudami spaudos ir ištolo neprisileisdami maskoliškų litarų. Kur tik galime ir kada galime, reiškiame savo tei-singus reikalavimus nevien žodžiu, bet ir ant rašto. Že-miau parodyta, kokiais keliais lengviau galima tai atlikti:

1. Neimkime nė į rankas lietuviškų knygų, at-spaustų maskoliškais litaromis. Per prievartą įbruk-tas sudeginkime. Pas rejentus neduokime rašyt aktų lietuviškų maskoliškais litaromis.

2. Valsčiai ant susirinkimų tegul sutaria reikalauti, kad kaimo mokyklose būtų išguldoma lietuviška kalba ir tikėjimo mokslas ant knygų spausdintų lotyniškai—lietuviškais litaromis. Nesteigti naujų mokyklų, ku-rioms valdžia nenorės duoti minėtų tiesų.

3. Rašykime prašymus, reikalaudami lietuviškos spaudos:

- a) pas ministerį vidaus dalykų (Министру Внутреннихъ Дѣлъ)
- b) pas general-gubernatorių (Генералъ Губернатору).
- c) pas vyriausiąjį užveizdą spaudos dalykų (Главное Управление по дѣламъ печати).
- d) pas patį Ciecorių.
- e) pas savo vyskupus, idant jie teiktųsi užtarti toliau, (pas vyskupus reikia rašyti lietuviškai).

NB. Juo visokių prašymų bus daugiau, juo daugiau ant jų parašų, juo geriau. Bauginimų nėra bijotis, nės už prašymą nubausti negali.

4. Važiuojant per Lietuvą kokiam didžiajam ku-nigaikščiui, ministeriui arba general-gubernatoriui, rei-kia siųsti išrinktieji su prašymu leidimo spaudos ir apginimo nuo persekiojimų žandarų ir policijos.

5. Ūkininkai tegul tveria ukiškas draugystes ir ir tegul prašo žemdarbystės ministerio, kad jiems leistų skaityti lietuviškas ukiškas knygas ir laikraščius.

6. Jeigu policija ir žandariai padarytų kam skriaudą už lietuviškas knygas, skųskimės prokuratoriui, general-gubernatoriui, ministeriui ir net pačiam Ciecoriui.

7. Neapleiskime tų, kurie už lietuviškas knygas pateko į vargą—gelbėkime juos kuo galime: pinigais, roda, ar kitaip.

BroLIAI! mus pusėje teisybė, mus pusėje ir išlaimė-jimas — tikrai laikykimės tvirtai!

1. V. 1897“.

3-sis pėstininkų D. L. K. Vytauto pulkas.

Valstybės kūrimosi metu, kariuomenės užuomazgos pradžioje, kai mūsų šaliai grėsė vidaus ir išorės pavojus, kai daugelis mūsų tėvynės sūnų mirė kautynių lauke, gindami mūsų nepriklausomybę nuo „Raudonojo Rojaus“, nuošaliai nuo mūsų valstybės širdies, mūsų sostinės Vilniaus, Raseiniuose 1919 m. gegužės mėn. 4 dieną karininko Liatuko (dabar atsargos generolas leitenantas) buvo pradėtas formuoti 3-sis pėstininkų pulkas. Pats formavimas, prisiminus tuos laikus, buvo neapsakomai sunkus. Nebuvo ginklų, rūbų, avalinės; trūko pinigų. Savanoriai iš visų šalių plaukė. Reikėjo juos maitinti, apvilkti, ginkluoti, mankštinti, ruošti į

kovą. Intendantūros ir artilerijos sandėliai tuomet buvo tušti. Reikėjo pulkui savo jėgomis viską vietoje pasigaminti, įsigyti. Sunkų ir atsakomą darbą teko dirbti pulko vadui karininkui Ignui Musteikiui (dabar pulkininkas, vidaus reikalų ministeris), kuris 1919 m. liepos mėn. 11 dieną, priėmęs pulką, rado jį tik užuomazgoje; tačiau nenusimindamas tęsė pradėtąjį darbą ir savo energija, sumanumu, drąsa, geležine valia ir pasiryžimu įveikė visas kliūtis. Organizavo rūbų, avalinės, arklių, ginklų supirkinėjimą ir pradėjo mankštą.

Rugpiūčio mėn. 1 dieną pulkas persikėlė į Šiaulius, kur, įsiliejus Šiaulių batalionui, labai sustiprėjo,

nes prisidėjo nemažas skaičius karininkų, kareivių, ginklų ir kitokio turto. Čia pulkas tęsė pradėtus mankštos darbus, bet neilgai jam teko ramiai dirbti. Siausios bermontininkų gaujos nuolat užpuldinėjo, nuolat tykojo ir laukė progos šį jaunutį kūdikį visai nugalyti. Kaip žinome, likimas kitaip lėmė: bermontininkai mūsų jaunų, bet kautynėse užgrūdytų, pulkų liko nugalėti ir tinkamai su jais atsiskaityta ties Radviliškio ir Šiauliais.

Rugpiūčio mėn. 26 dieną pulkas persikėlė į Panevėžį, artėjo į priešą, į kautynių lauką. Priešo ieškoti nereikėjo, jo gaujos skverbėsi, tykojo; jo apetitas į

mažą, bet „auksinį obuolėlį“ augo.

Spalių mėn. 6 dieną pulkas išvyko į frontą ir ginklu pasitiko puolančias bolševikų dalis.

Jaunas ir negausingas, bet stiprios dvasios, pulkas sulaukė priešą, siūsdamas jam dovanų šviną, šviną ir šviną. Dovanos buvo tiek gausios, kad įkaitę ginklai teko aušinti Dauguvos sriauname vandenyje. Pulko gyvenimas bolševikų fronte galima trumpai nusakyti: žvalgyba, kauty-

dingo. „Prošepanai“ pradėjo reikšti savo „šlėktiškas“ užgaidas, reikėjo valyti ginklai, ruošti švinas.

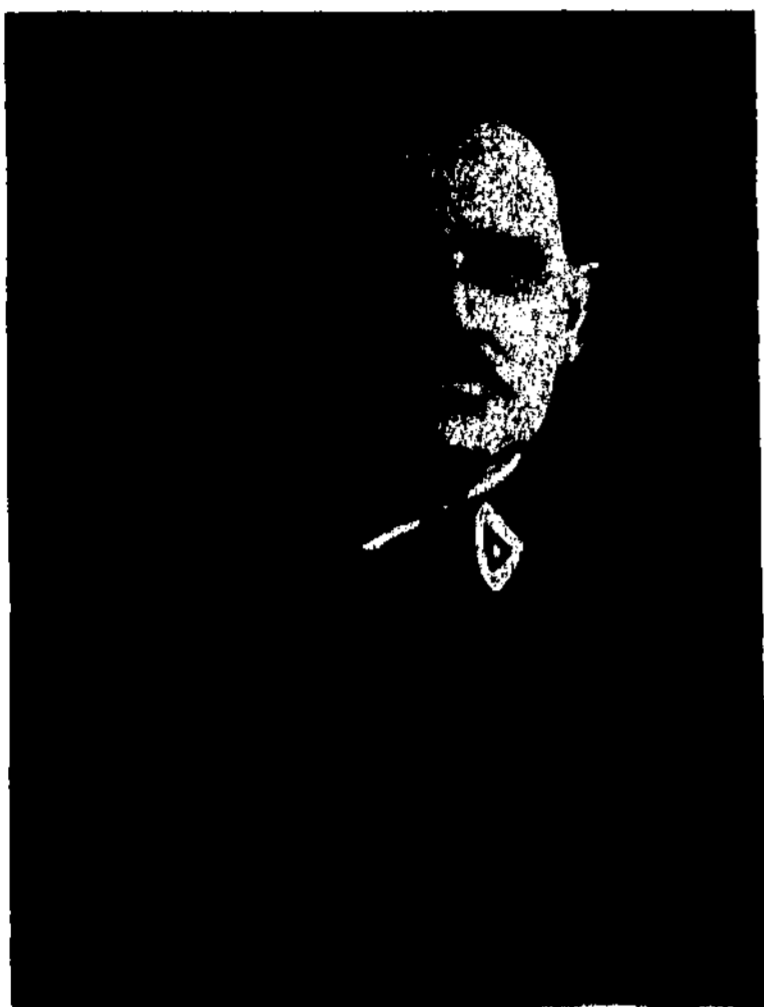
Vytautiečiai, apleidę Dauguvos krantus, liepos mėn. 8 dieną pasiekė Zarasus. Liepos mėn. 10 dieną visų gerbiamas ir mylimas vadas karininkas Musteikis perdavė pulką majorui Jonui Gričiui (dabar atsargos pulkininkas leitenantas). Liepos mėn. 12 dieną pulkas Utenoje, liepos mėn. 16 dieną Linkmenyse. Iš čia pulkas, rėždamas puolantiems lenkus bolševikams savo kairiuoju sparnu, rugpiūčio mėn. 11 dieną laikinai sustojo Švenčionyse, o rugpiūčio mėn. 30 dieną garbingai įžengė į mūsų sostinę Vilnių. Kiek tai džiaugsmo ir laimės įžengti į pavergtą sostinę, atvaduoti protėvių kapus, neleisti atėjūnams mindžioti mūsų šventas vietas, niekinti mūsų relikvijas.

Tiesa, pulkui Vilniuje neilgai teko gyventi, ilsėtis, džiaugtis: rugsėjo mėn. 2 dieną vytautiečiai jau buvo Varėnos, 7 dieną Alytaus, 9 dieną Lazdijų, 10 dieną Cipliškių, 11 d. Kalvarijos, spalių mėn. 1 dieną Daugų rajonuose. Pagaliau spalių mėn. 4 dieną Varėnos rajone pulkas susitiko su smurtininkais - lenkais — želigovskininkais. Įvyko nelygi, bet žiauri kova. Priešininkas, gausingesnėmis jėgomis puldamas, buvo sulaukytas, jo planai išardyti. Reikia pastebėti, kad šiose kautynėse dalyvavęs II-as batalionas buvo labai patvarus. Ypač pasižymėjo šiose kautynėse nukautas bataliono vadas vyr. leit. Šostakas ir 4-os kuopos vadas leitenantas Kuncaitis (dabar kapitonas) su savo kuopa. Spalių mėn. 14 d. ties Lantvariu įvyko antros ir vėliau Rykontų rajone trečios stambesnes kautynės, kuriose pulkas, sulaukydamas gausingesnėmis jėgomis puolantį geležinkelio ruožu Vilnius — Kaunas priešą, labai pasižymėjo. Čia smurtininkams vytautiečiai parodė savo pasiryžimą, ištvermę, drąsą ir mokėjimą kautis. Karžygių mirtimi mirė vyr. ltn. Šostakas, vyr. ltn. Adomanis, ltn. Styra, ltn. Andriulis ir keliasdešimt kareivių.

Ramybėje ilsėkitės garbingi karžygiai!..

Pulkas, užėmęs gynimui pozicijas Vievio rajone, susitvarkė, įsistiprino pozicijose ir galutinai sulaukė smurtininkus. Želigovskininkai toliau pulti neįstengė: jiems vytautiečiai parodė, kad kelionė iš Vilniaus į Kauną, nors geležinkeliu ir šarvuotais traukiniais, bet yra tolima ir labai sunki

1920 m. gruodžio mėn. 1 dieną įvyko kautynių paliaubos. Vytautiečiai kai kurį laiką saugojo vadina-
mą neutralinę zoną ir 1921 m. balandžio mėn. 15 d. persikėlė į Žiežmarių rajoną. Prasidėjo ramus gyvenimas, tvarkymasis, mankšta. Rūpintasi vytautiečių švietimu, sportu, sveikata. Gegužės mėn. 4 dieną Žiežma-

Ats. gen. ltn. Liatukas, 3 pėst. pulko organizatorius ir pirmas jo vadas.

nės, žaizdos, mirtis ir kiti dalykai. Tiesa, nors čia pulkas didelių kautynių neturėjo, bet mažų buvo apščiai, kurios, nuolat pasikartodamos, miklino karių valią, stiprino būdą, ir, bendrai, gaivinamai veikė. Pulkas neuobodavo.

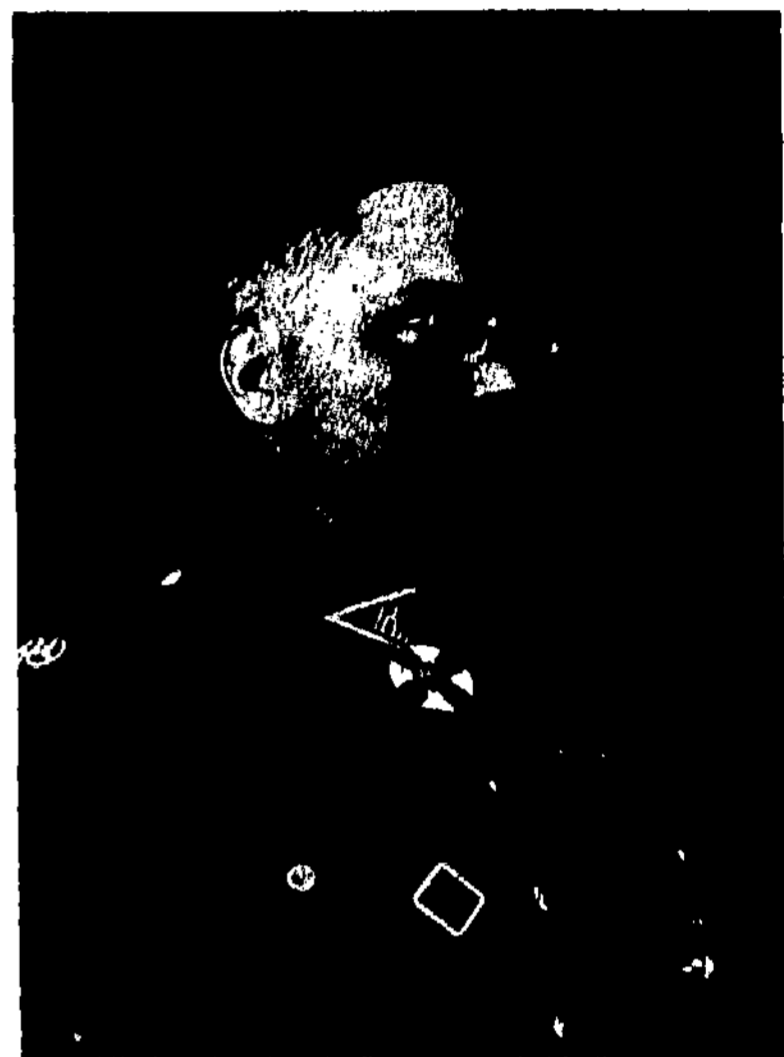
Pulko vadas buvo gerai nusiteikęs ir šypsojosi matydamas, kad jo kūdikis, nors kitų gimdytas, bet jo auklėtas, mokytas ir mankštintas, patvariai laikėsi, gerai grūmėsi ir, bendrai, norėjo „dideliu žmogumi“ tapti.

Pagaliau kautynės baigėsi, bolševikų gaujos, gero-kai „apdovanotos“, pasitraukė. Prasidėjo nuobodžios pulko gyvenimo dienos. Gyventa, žvalgytasi ir laukta naujų pramogų iš kitos pusės, iš mūsų tariamų „brolių“ lenkų. Lietuvis, iš seno žinodamas patarlę: „su ponu į bendrą pirtį neik“, su „broliais“ buvo atsargus.

1920 m. gegužės mėn. 4 dieną įvyko pirmoji pulko šventė, į kurią atsilankė Respublikos Prezidentas. Pulkas, išmėtytas po miestelius, dvarus, kaimus, surinktas į Eglaitę, pirmą kartą aikštėje išrikiuotas paradui.

Kareiviai, žvalūs, smarkūs, gerai aprenkti, tinkamai apginkluoti, miklūs veiksmuose. Jų kūnui bolševikų švinas ir granatų skeveldros mažai pakenkė, pulkas stiprus kūnu ir dvasia. Tas viskas buvo matyti iš atsilankiusių į pulko šventę garbingų svečių akių.

Pagaliau pulko vado mintys išsipildė: kovo mėn. 1 dieną Respublikos Prezidentas A. Smetona, už didelį taktą kovose su Lietuvos priešais Daugpilio rajone, paskyrė pulkui šefu Didįjį Lietuvos Kunigaikštį Vytautą. Pulkui suteikta didžiausia laimė, didelė garbė vadintis 3-ju pėstininkų Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Vytauto pulku. Taikos gyvenimas, nuobodi ramybė

Pulk. Musteikis, antras 3 p. pulko vadas, toliau tęsęs sunkų pulko organizavimo darbą.

rių dvare įvyko antroji pulko šventė, per kurią pulkas gerai reprezentavosi. Gegužės mėn. 29 dieną pulką priėmė majoras Aleksandras Jakaitis (dabar atsargos pulkininkas). Rugsėjo mėn. 25 dieną pulkas paliko Žiežmarių rajoną ir per Čiobiškį, Pabaiską, atžyglavo į Ukmergę, kur pulko dalys iš dalies buvo pataipintos Ukmergėje, iš dalies aplinkiniuose kaimuose, o vienu batalionu pakaitomis saugojo neutralę zoną nuo Giedraičių ligi Latvių sienos. Neutralinę zoną saugojančias dalis nuolat užpuldinėdavo lenkų partizanai, kuriems sudrausti buvo organizuota, mūsų šauliams įeinant, savanorių būriai. Lenkų partizanai išvaikyti, jų vadas, išgama Sartonas-Virbalis, mūsų šaulių neutralinėje zonoje nukautas, atgabentas į Ukmergę. Prisimena charakteringas nuotykis: apžiūrint jo lavoną, buvęs divizijos vadas generolas leitenantas Kleščinskis, akivaizdoje daugelio karininkų ir kareivių, pasakė: „Podlec, kakuju žizniu žil, takuju smert polučil“ (*niekšas, kaip gyveno, tokia ir mirtį gavo*). Kleščinskį areštavus ir jo išdavikiškus darbus susekus, pasitvirtino jo paties žodžiai, kitaip sakant, paties sau sprendimas.

1923 m. gegužės mėn. 9 dieną pulkas išvyko į Anykščius, kur išgyveno apie metus blogiausiose gyvenimo sąlygose. Spalių mėn. 24 dieną pulką priėmė pulk. leitenantas Vincas Šaudzis (dabar pulkininkas). 1924 m. sausio mėn. 28 dieną, vadinas, per pačius šalčius vytautiečiai kraustėsi iš Anykščių vasarnamių į Kauną. Čia, atremontavę butus, susitvarkė, perėjo prie normalaus taikos metų gyvenimo. Gegužės mėn. 4 d. įvyko 3-ji pulko šventė. Rugpiučio mėn. 14 d. pulkas vėl paliko savo stovyklą ir išvyko į Tauragę, nes Klaipėdos krašte buvo truputį „sumišę“ vokiečiai.

Spalių mėn. 8 dieną pulko dalis, o kiek vėliau ir likusios pulko dalys, grįžo į Kauną ir apsigyveno savo senosiose patalpose.

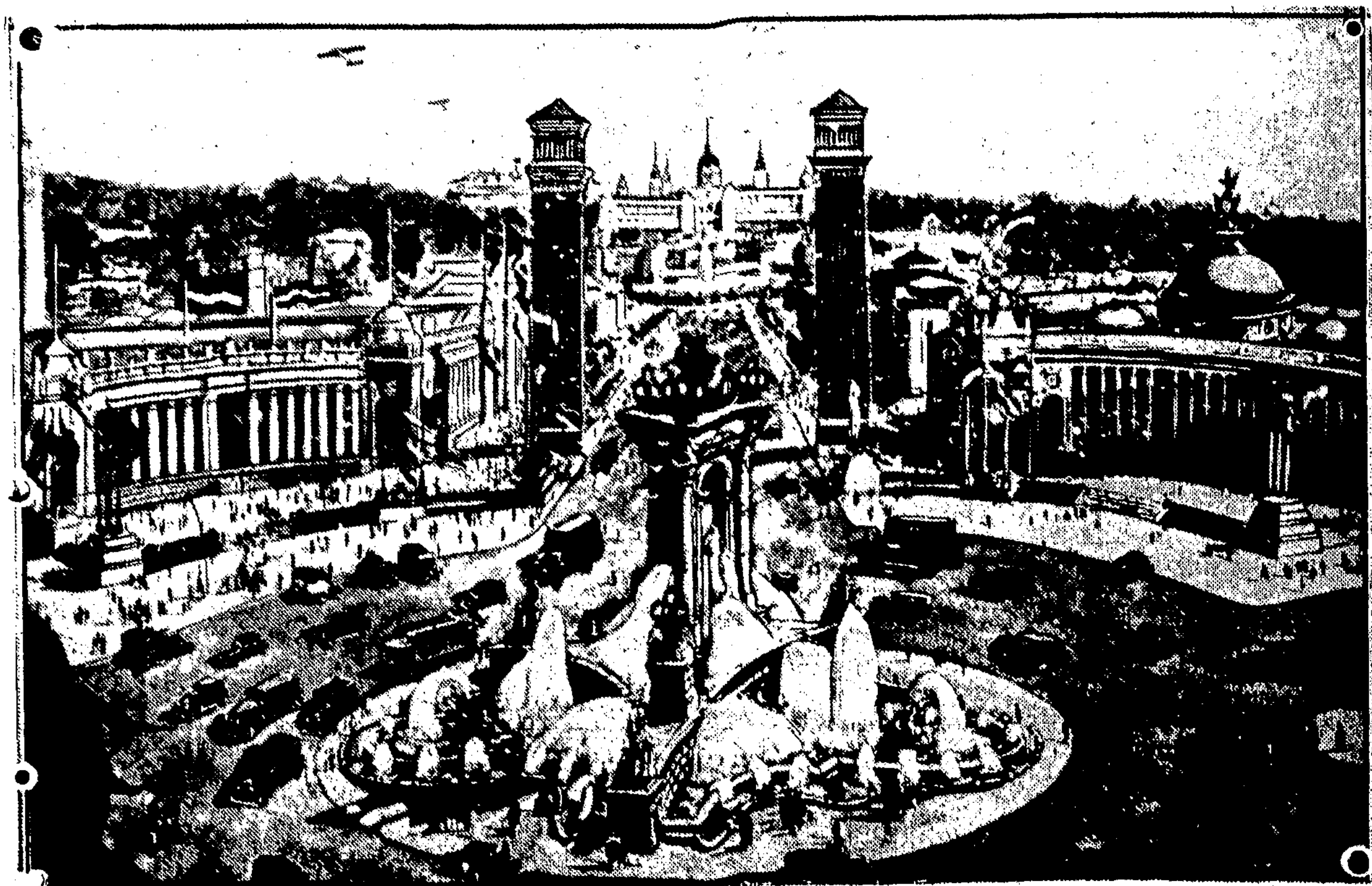
1925 m. gruodžio mėn. 5 dieną vytautiečiai taip pat pačių šalčių metu vėl kraustėsi į Alytų, kur rado blogiausias gyvenimo sąlygas.

1927 m. sausio mėn. 31 dieną pulkas galutinai išformuotas. Per visą pulko egzistavimą tarnavo jame 180 karininkų: iš jų 4 nukauti, 6 mirę, 94 atsargoje ir 76 vytautiečiai tęsia karo tarnybą įvairiose kariuomenės dalyse. Pulke pasižymėjusių ir Vyties Kryžiaus ordinu apdovanotų 11 karininkų.

Pulko, kuris keletą kartų skersai išilgai apėjo Lietuvą, saugodamas jos neliečiamybę, garbingai pasižymėjo kautynėse Dauguvos, Varėnos, Lantvario, Rykų ir Vievio rajonuose, kurio šeima glaudžiai sugyveno, turėjo sveikų tradicijų, gerų pavyzdžių, jau nėra. Šeima išsiskirstė. Š. m. gegužės mėn. 4 dieną sueina 10 metų nuo pulko įsisteigimo dienos.

Buvusieji vytautiečiai, pirmtakūnų pradėtas darbas nebaigtas: trečdalis mūsų teritorijos pagrobta, mūsų sostinė gedulos šydu apsigaubusi, mūsų broliai persekiojami, kankinami, tai dirbkime visi iš vien, junkimės garbingam žygiui, stiprinkime pasiryžimą, kad, išmušus mūsų sostinės vadavimo valandai, būtumėm pasirėngę! Savo sostinę, savo šventas relikvijas, žiaurus prieš smurtu pagrobta, dabar niekinamas, mes turime atgauti, turime atvaduoti, jos turi būti mūsų. Jos laukia mūsų, taigi iš vien jaunieji prieteliai į bendrą Vilniaus vadavimo darbą, nes mūsų Vytis — narsus, jo kardas plieninis ir aštrus, drebėkite niekšai!..

Kpt. K—la.

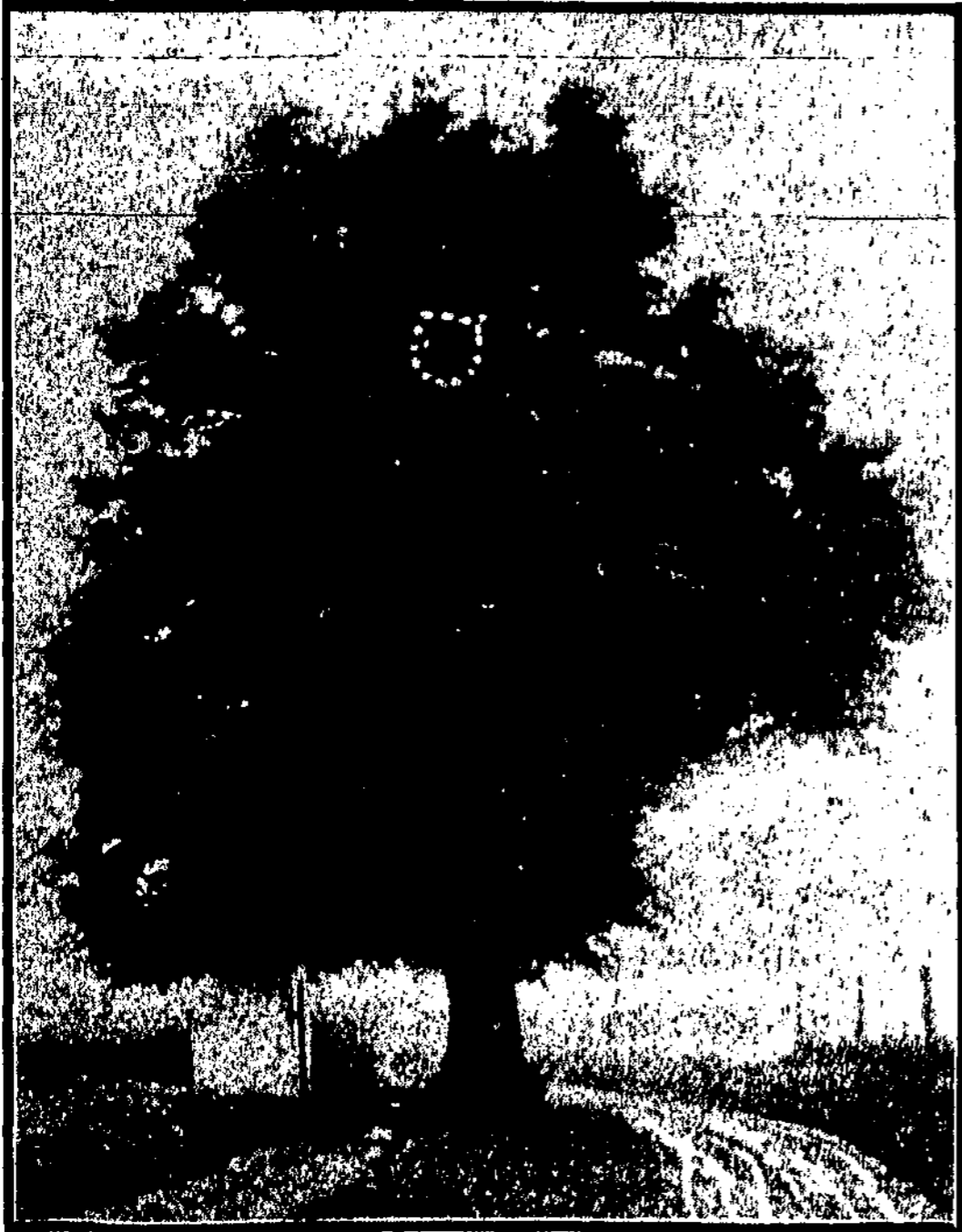

Barcelona (Ispanijoje). Aikštė, kurioj šiemet gegužės m. 7 d. prasidės tarptautiška paroda. Šioj parodoj dalyvauti yra pakviesta ir Lietuva.

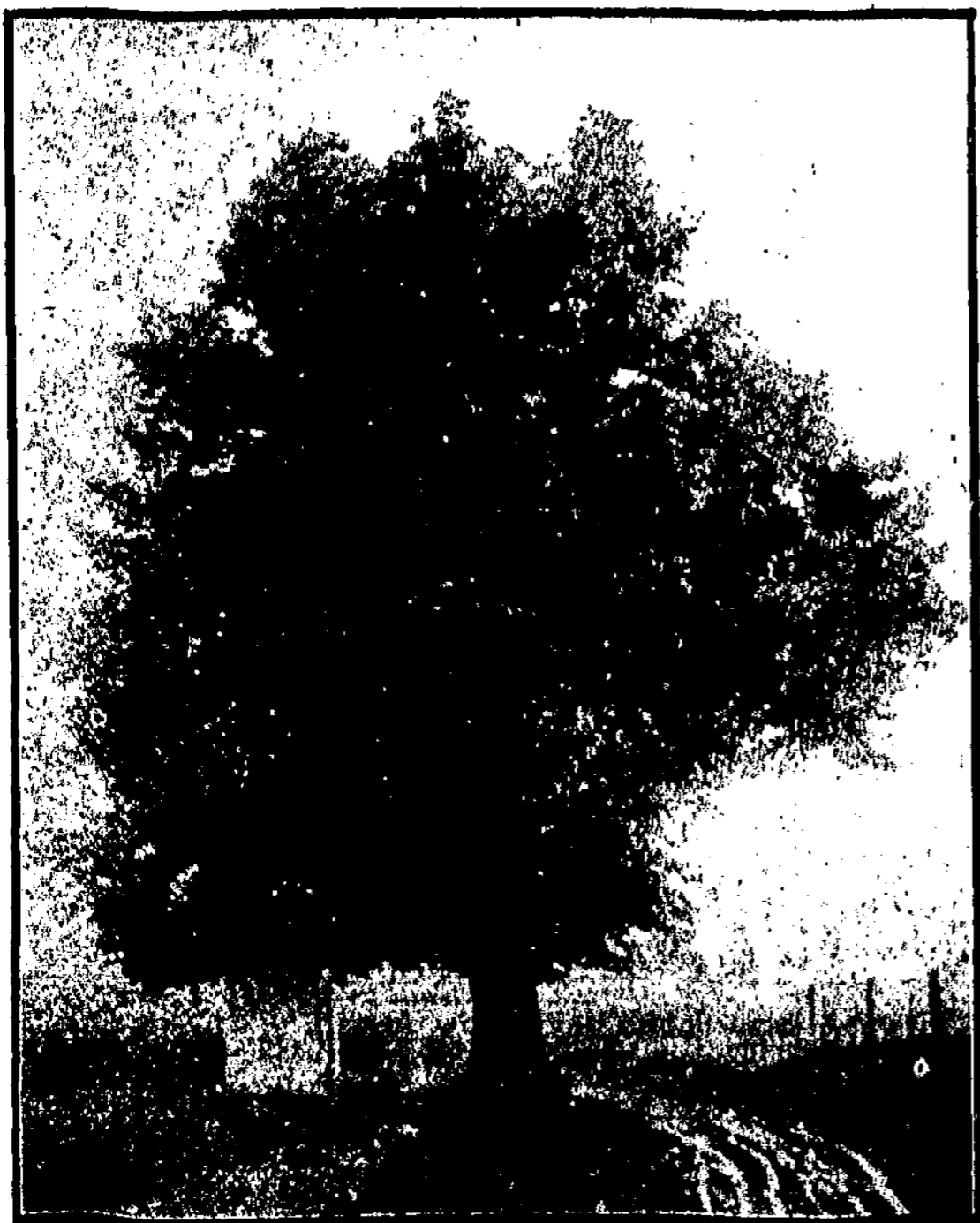
S e k i m a s.

Priešo suradimas kautynių lauke jau yra ir jo nugalėjimas. Taip kalbama dabar, kai visur, rengiant kariuomenę kautynėms ypatingo dėmesio kreipiama į jos mokėjimą užsimaskuoti ir pasislėpti kautynių lauke, o kautynėms naudojami toli ir taikliai šaunamieji ginklai.

Tokia dabartinių kautynių savybė verčia ir mus gerai mokėti surasti besislėpstantį kautynių lauke priešą, kad dar iš tolo galėtumėm jį savo ugnimi nuveikti.

1 pav. Sekėjas blogai pasislėpęs: pro žiūroną bus pastebėtas.

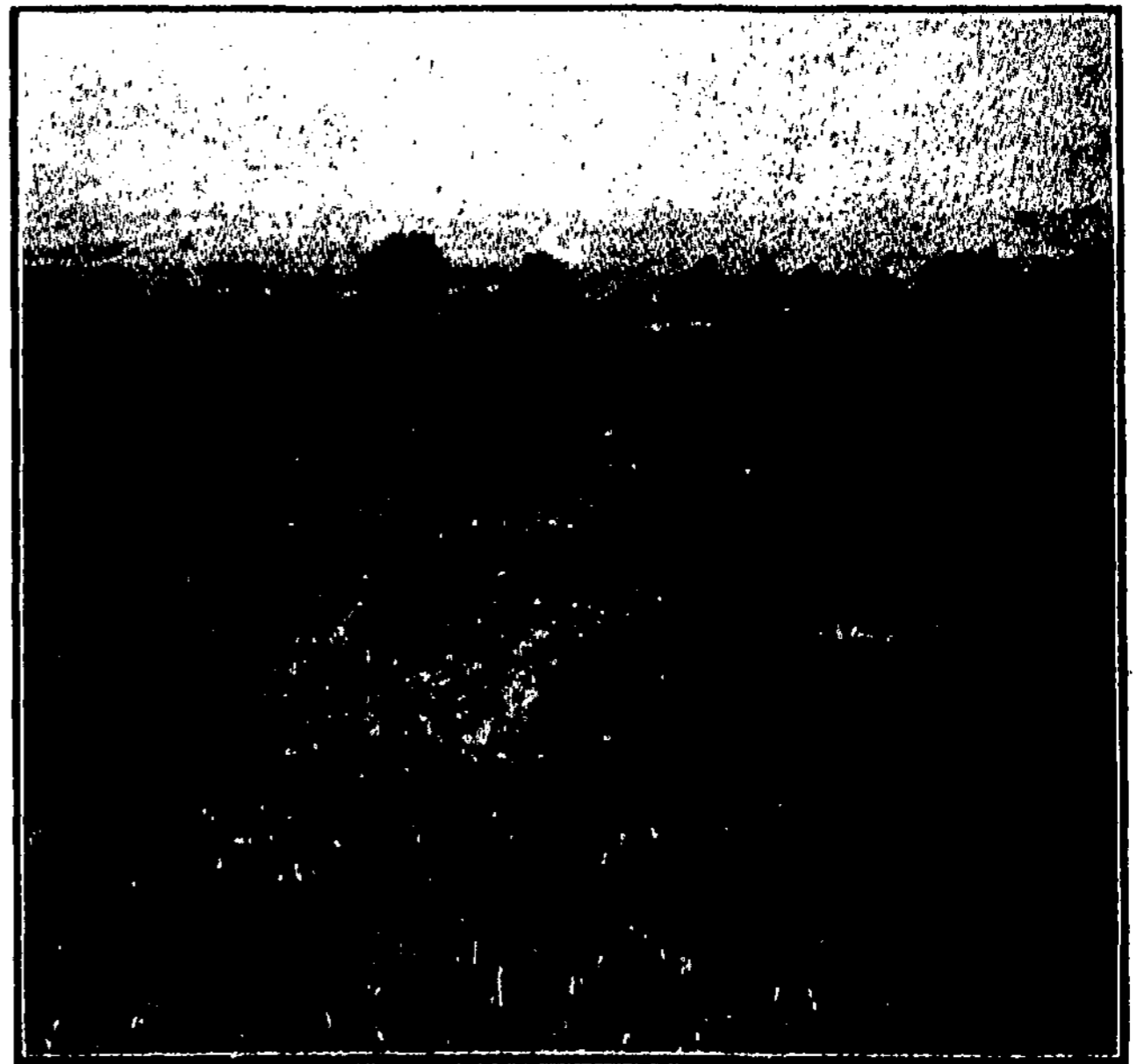

2 pav. Sekėjas gerai pasislėpęs: visai nebus pastebėtas.

Priešo suradimas kautynių lauke ir atidus jo veiksmų stebėjimas vadinamas sekimu. Gerai sekti turi mokėti kiekvienas kareivis, todėl jie dar taikos metu daugelio pratimų pagalba turi būti parengiami.

Nors sekimas atrodo visai nesudėtingas dalykas, tačiau ir jis reikalauja ne tik bendros sekimo tvarkos žinojimo, bet ir didelio patyrimo. Pastebėti priešą atviram lauke gal ir nėra sunku, bet surasti jį įvairiose pasislėpimo vietose: medžiuose, krūmuose, javuose ir kitur, reikia didelio patyrimo. Be to, labai yra svarbu, kad ir pats sekėjas būtų gerai pasislėpęs, nes priešas pirmiausia ieškos sekimo punktų ir, pastebėjęs dar iš tolo, nuveiks sekėjus savo ugnimi. Todėl sekimo vietos turi būti parenkamos ir įrengiamos taip, kad priešas jų visiškai nesurastų bei būtų labai sunkiai surandamos.

Pavyzdžiui, įrengiant sekimo punktą medyje, sekėjas turi gerai užsimaskuoti šakomis taip, kad net ir pro žiūroną jo nepastebėtų iš tolo (1 ir 2 pav.).

3 pav. Sekėjas gerai pasislėpęs: jis visiškai nematomas.

4 pav. Sekėjas blogai pasislėpęs: pro žiūroną lengvai bus pastebėtas. Be to, išdamas į kupetą sugadino jos išvaizdą o tas jau iš tolo patrauks priešo dėmesį.

Renkant sekimui vietą kur nors pievoje, kad ir šieno kupetoje, reikia irgi gerai ir taisyklingai pasislėpti (3 ir 4 pav.).

Pažymėti čia sekimo punktų įrengimo pavyzdžiai užtekinai parodo, kaip turi būti parinkti ir įrengti sekimo punktai kiekvienoje vietoje.

Pats sekimas irgi reikalauja iš sekėjo didelio atsidėjimo, dėmesio ir sąmoningumo. Kautynių lauke viskas turi būti sekama, o ypatingai turi būti sekamos tokios vietos, kuriose priešas gali pasislėpti. Sakysim, sekimo pratimo metu, turint uždavinį sekti vietos plotą nuo atskiro medžio iki namų su baltu kaminu, sekėjas, sekdamas nurodytą plotą, apie savo sekimą praneša: „keliu iš kaimo A į vienkiemį eina trys žmonės; juo—dam išartam lauke stovi kažin kokia mašina; iš vienkiemio varoma mūsų kryptimi avių banda, iš namo su baltais kaminais kažkas pro langą žiūri; pradėjo rūkti aukštas kaminas, kuris randasi iš kairės ir t. t.“

Neretai paprasta akimi sekti yra sunku, todėl

vartojami žiūronai. Nors vartoti žiūroną nesunku, tačiau ir jį reikia mokėti taisyklingai vartoti.

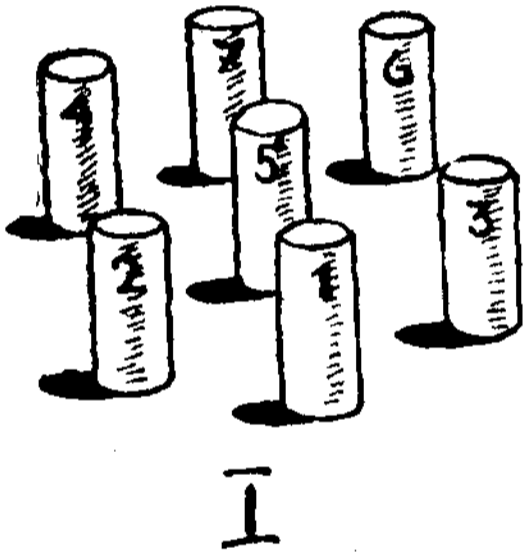
Norint taisyklingai vartoti žiūroną, pirmiausia reikia jį pritaikinti akių atstumui; tuo tikslu jis lenkiamas apie savo ašį tiek, kad matomi daiktai atrodytų kaip vienas, o ne du atskiri vaizdai. Tokią padėtį užtvirtinus, užmerkiama kairioji akis ir, žiūrint vien tik dešiniąja, sukamas dešinėsios žiūrono dalies paslankus žiūrimojo vamzdelio žiedas, kol žiūrimas daiktas bus aiškiai matomas. Po to užmerkiama dešinioji akis ir tokiu pat būdu nustatoma kairioji žiūrono dalis. Tiksliai nustačius žiūrimųjų vamzdelių paslankiuosius žiedus, reikia pastebėti skaitmenis, kurie kartais yra atskiri kiekvienai akiai, yra visuomet vienodi, todėl juos reikia gerai įsidėmėti, kad visuomet galėtumėm tiksliai ir greitai žiūroną nustatyti.

Tad ir visas sekimo mokymas, kuris nors ir nesunkus, bet reikalauja daug tikslų pratimų, kurie turi būti daromi visur ir visuomet. P. T—ka.

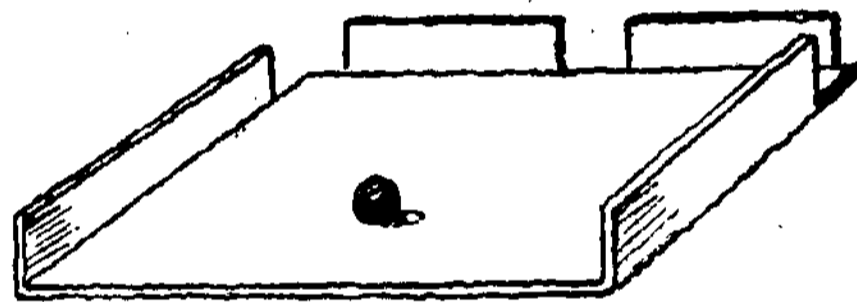
Šaudymo žaidimai.

I.

Šiam žaidimui reikalingos 7 nedidelės kaladėlės: kaladėlės medinės, kiekviena 10—12 cm. aukščio ir

I

II

2—3 cm. skersmens. Ant kaladelių parašyti numeriai nuo 1 iki 7. Kaladėlės sustatomos ant stalo piramy-

dos forma (1 brėž.) Kaladėlė su numeriu 1 — piramidės viršūnė, atkreipta į ugnies liniją. Žaidimo dalyviai pasiskirsto į 2 ar daugiau komandų lygaus skaičiaus. Kiekvienoje komandoje ne daugiau kaip 6 žmonės. Kiekviena komanda gauna po šautuvą ir po šratelį kiekvienam komandos dalyviui. Komandos iš eilės burtų keliu šauda į kaladėles. Kiekvienas žaidėjas turi teisę šauti vieną kartą. Visai komandai iššovus, skaitomas nenumuštų šūviais kaladelių taškų skaičius. Vėliau kaladėlės vėl sustatomos ta pačia tvarka ir šaudo kita iš eilės komanda. Nugalėtoju laikoma komanda, laimėjusi daugiausia taškų. Jei abi komandos turi vienodą taškų skai-

čių, nugalėtoju laikoma komanda numušusi daugiau kaladelių.

Gervė.

Kiekvienais metais rugpiūčio mėn. pabaigoj ir pavasarį, maždaug šiuo laiku, pasigirsta aukštai padangėj gervių balsai. Rudenį jos, kaip mes sakom, iškeliauja į šiltuosius kraštus, o pavasarį grįžta vėl atgal pas mus. Kartais ilgai reikia ieškoti, kol pamatom skrendantį gervių būrelį, o pamatę lydime jį tol, kol tik jis mums išnyksta iš akių. Gal ne vienam įdomu tada ką nors daugiau apie gervę sužinoti, bet reikia pasakyti, kad tų žinių yra labai nedaug.

Didumo gervė bus apie 1 mtr. 30 cent. Jos plunksnos pilkos spalvos kaip pelenai; sparnų galai juodi. Galva iš dalies nuoga; pakaušis raudonas, plunksnomis neapdengtas.

Gyvena gervė pelkėtose, labai sunkiai prieinamose vietose, kur netoli yra vasarojaus laukai. Minta ji daugiausia grūdais, bet neatsisako ir nuo visokių kirminų, vabzdžių, žuvų ir kt.

Netrukus gervės sugrįš pas mus atgal, gal jau kai kas jas ir matė. Jos dažnai skrenda ne būry, kaip varnos, bet dvišakio formoj. Toji gervė, kuri pirmutinė skrenda, greit pailsta, nes jai reikia praskinti kelias per orą. Todėl prieky skrendančioji gervė dažnai mainoma.

Žiemą gervės išskrenda į Aziją ir Afriką. Ten jos visai kitaip gyvena: vietą renkasi ne pelkėtose vietose, bet upių pakraščiuose, neperi vaikų, gyvena dideliais būriais. Pas mus atskridę gyvena poromis, peri vaikus; be to, kiekviena pora turi savo apylinkę, ir į ją kitų gervių neįsileidžia, bet veja tuoj lauk.

Gervė yra labai įdomus miškinis paukštis. Bet jos gyvenimą sekti yra ne taip lengvai: ji labai atsargi ir niekuo nepasitiki. Norint gervę nušauti, reikia iš anksto labai gerai pasislėpti. Jei tik gervė pamatys ką nors įtartino — veltui laukimas. Net ir tolimosios Afrikos dykumose, kur žmonės visai negyvena, gervė yra labai atsargi. Medžiotojai iš anksto nuvažiuoja ton vieton, kur gervės keliaudamos nusileis, gerai pasislepia ir tada kartais pasiseka gervę nušauti.

Kaip jau sakėm, gervės minta daugiausia grūdais, ir todėl Afrikoj ir Azijoj, kur jos gyvena būriais, padaro gyventojams daug žalos. Rengdamos į šitą puotą, gervės taip pat yra labai atsargios: pirma eina ne visas būrys, bet siuncia žvalgus. Jei tie sugrįžę praneša, kad viskas tvarkoj, tai būrys dar neina, o siuncia antruosius žvalgus; jei ir tie užtikrina, kad pavojaus nėra — būrys keliauja. Čia pasirodys keista, kad paukščiai susikalba. Aišku, kad jie nevartoja žodžių, bet kitais būdais supranta viens kitą.

II.

Šiam žaidimui turi būti pavartotas mažo kalibro ginklas.

Ant žemės dedamas medinis ketvirtainis skydas su kraštais iš trijų pusių. Šonas atkreiptas į ugnies liniją — be kraštinės. Skydo šonai — 1–1½ mtr. Skydo kraštinės 15–20 cm. Skydo vienoje pusėje daromos 3 angos po 10 cm. skersmens. Skydo vidury dedamas rutulys (geriausiai metalinis) 6–8 cm. skersmens.

Žaidžia nuo 2 iki 6 žmonių. Kiekvienas gauna šautuvą ir 20 šovinių. Šaudoma į rutulį iš eilės. Kiekvienas dalyvis turi taip pataikyti į rutulį, kad jis iššoktų pro vieną iš angų. Už tai žaidėjas gauna 5 taškus už vidurin. angą ir po 10 tšk. už šonines angas. Už nepataikymą į rutulį žaidėjui atskaitoma 5 tšk.,

ir jei nuo šūvio rutulys atsimušęs rikošetu nuo skydo šonų iššoksta pro atvirą šoną, tai už tą atskaitoma 3 tšk. Laimi šaulys, pririnkęs daugiausia taškų po 20 šūvių.

Rutuliu iššokus iš skydo (pro angas arba pro priešakinę pusę), jis vėl statomas vidury skydo, kaip žaidimo pradžioj. Kitais atsitikimais — rutulys nejudomas.

Šauda šauliai iš eilės po vieną šovinį, t. y. pradžioj šauna visi dalyviai po vieną šovinį, paskui po antrą ir t. t. Tuo būdu kiekvienas (išskiriant pirmąjį) dalyvis šauda į rutulį iš tokios padėties, kokioj jį pastatė priešpaskutinis šaulys.

Šis žaidimas galima žaisti ir kambarinėje (šaudykloje). Žinoma, žaidžiant kambarį, mažinamas atstumas, skydo dydis, angos ir rutulys. J.

Būtinasis reikalas.

Pavasaris beveik jau lipa ant nosies. Netrukus juk ir visai sušils. Nors dabar dar nėra pakankamai šilta, tačiau žmonės, išvydę kiek karštesnius saulutės spindulius, eina į prieangius, namų pašalius ir šildosi. Veikliai juk pradėsime futbolą žaisti ir kitas šakas studijuoti.

Ach! Kaip linksma ir smagu, kai sušilęs, išprkaitavęs gauni nusiplauti kūną šaltu vandeniu. Taip lengvas kaip pūkas. Rodos, daugiau nieko nebereikia

Jokių blogų minčių, geidulių, viską užmiršti. Bet jeigu suprakaitavęs negauni nusiplauti, tai, rodos, kad visas kūnas apvilktas gūminiais rūbais, niežti, trošku, lyg kevale. Bet kas netingi, visuomet gali susirasti šiojį bei kitokį būdą, kad nusiplautų išprkaitavusį kūną. Kiekvienas sportininkas tą būtinai privalo atlikti.

Tiek viena negerai, kad nėra kartais net vietos kur nusiplauti. Negi eisi prie šulinio nuogas, juk žmonės pamatę išsigastų ir pamanytų, kad koks beprotis, o antra, juk ir dorovės atžvilgiu neleistina. Iš tikrųjų, kurie neturi arti upės bei maudyklės labai nepatogu.

Kai kurios mūsų dalys turi savas pirtis, pav.:

aviacija. Pirtis sportininkams gali būti labai naudinga, jei joje būtų įtaisyti kranai, lietaus pavidalo. Tiesiog lieti kūną visu dubeniu bei kibiru šalto vandens lyg perširpulinga, o kitas net bijo. Nors šaltas vanduo neabejotinai naudingas kiek sveikam žmogui, tiek pat, o gal net dar daugiau, silpnų dirksnių.

Kurios dalys neturi savų pirtų, galėtų sportininkams įrengti atskirame kambarį panašius kranus, kuriais, galiu drąsiai tvirtinti, naudotųsi ne tik sportininkai, bet ir dauguma kareivių ir karininkų. Tas neabejotinai būtų naudinga ir higieniška visiems.

Mažiau būtų ir aukų, kurių beveik kas metal Nemunas ar panaši upė paima į savo nasrus. Dauguma kareivinių yra aprūpintos vandentiekiais, todėl tam įrengimui didelių keblumų bei išlaidų nesudarytų. Tik vamzdžiai reikėtų pirkti ir pats kranas. O patį darbą atliktų ir patys kareiviai.

Tad laukiame susirūpinimo tuo reikalu. Už tai mes viršininkams būtumėm dideliai dėkingi, kad įrengtų kiekvienai daliai nors po vieną panašų kraną.

Tik reikia kiek galint greičiau pasirūpinti, nes jau prasideda sporto sezonas. Cepstas.

Užaugusią gervę visai negalima gyvą pagauti. Norint turėti gervę, reikia užauginti mažą gerviuką. Užaugęs jis visai pripranta prie žmogaus ir užmiršta savo laikinį gyvenimą, bet jo būdo ypatybės yra visai kitokios, kaip naminio paukščio. Surasti gervės lizdą taip pat sunku: ji per pelkėtose, sunkiai prieinamose vietose, perėjimo metu įsitępa dar moliais, ir akis jos nepastebi.

Pas žmogų gyvendama gervė stengiasi būti gera. Kitiems paukščiams ji yra kaip koks piemuo. Daboją, kad jie nesipeštų ir įsikarščiausiems pėstukams uždrožia savo ilgu snapu per nugaras.

Apie gerves yra įvairių pasakojimų.

Viena gervė buvo prie žmogaus pripratusi, bet nelaimėi — nulūžo koją, kurią reikėjo šiek tiek nupiauti. Kažkas sugalvojo priristi jai prie kojos atatinamo ilgumo pagalėlį, ir gervė žingsniavo vėl, kaip žingsniavusi. Atėjo ruduo, paukščiai skrido į šiltuosius kraštus, dingo ir šluboji gervė. Aišku, kad ir ji išskrido. Visi manė, kad raisumo dėliai gervė nebegrįs. Bet pavasarį ji sugrįžo sveikutėlė, tik be medinės kojos. Kojai padarė remontą, ir gervė vėl vaikščiojo po kiemą. Rudenį išskrisdavo, pavasarį vėl grįždavo be medinės kojos. Taip kartojo kiekvienais metais.

Kita prijaukintoji gervė aiškiai parodė, kad gervės yra labai rajos. Netoli sodybos nusausino tvenkinį, kur buvo daug žuvių. Didžiasias suleido kitur, bet mažųjų žuvelių liko labai daug. Naktį gervė, nuėjusi prie tvenkinio, tiek daug žuvelių surijo, kad iš ryto rado ją nebegyvą, o kitų žuvelių uodegos dar kyšojo gervei iš snapo.

Vienuose namuose gervė išgyveno penkiolika metų. Ji ypatingai mėgusi būti moterų kompanijoj. Toji gervė mokėjusi ir šokti: visaip kraipydamosi ir plasnodama sparnais darė įvairius ritminius judesius. Muziką taip pat mėgusi. Griežant liūdną melodiją, gervė stovėjo nejudėdama, galvą nuleidusi. Pasigirdus linksmai muzikai, ji atsistodavo, kaip įbesta, ir kraipydavo galvą, vartoliodavo akis.

Gervės, kartu užaugusios, labai myli viena kitą. Vienąsyk buvo sužeistas patinas. Jo patelė labai nuliūdo. Niekur neidavo ir prie „ligonio“ nieko neprileisdavo. Bet patinas pasveiko, o patelė susirgo ir padvėsė. Apie tris dienas patinas išstovėjo kieme, niekur neidamas. Po to jis vis tik užmiršo savo nelaimę ir susidraugavo su jaučiu. Visur paskui jį sekiojo, šokinėjo ir įvairiais būdais linksėjo prieš jautį, kai tas sau ramiai žolę ėsdavo.

Iš viso to, kas pasakyta, matome, kad gervė yra gudrus ir įdomus paukštis.

Laisvai vertė K.

Ką kiekvienas karys privalo žinoti apie arkli.

VII. Arklio išvidinis sudėjimas.

Arklio išvidinis sudėjimas pareina nuo: a) arklio temperamento, b) lyties, c) amžiaus ir d) įpėdinystės. Nuo šių keturių dalykų pareina ir išviršinė arklio išvaizda ir atvirkščiai, išviršinis arklio sudėjimas įvairiai atsiliepia arklio organizmui.

1. Temperamentas.

Karšto temperamento arkliai būna judrūs, energingi, stiprūs, atsparūs nuovargiui ir turi didelę darbingumo galią. Viskas tas pareina nuo harmoningo, gerai suderinto įvairių arklio organizmo dalių veikimo. Kitaip sakant, karšto temperamento arkliai yra normaliausiausio kūno ir organizmo veikimo sudėties.

Nervingo temperamento arkliai yra iš dalies liguoti, gryno ar pusiau kraujo. Šio temperamento arkliai turi maksimumą energijos, judesių staigumą ir didelį atsparumą, bet, bendrai viskas tai yra gan laikina: tokio temperamento arkliai būna per daug jautrūs, lepūs, jų organizmas gali greit pavargti ir, bendrai, arklys, taip sakant, greit „susinešioja“. Reikia gerai mokėti su tokiais arkliais elgtis ir nuolat stengtis jų nenervinti ir elgimusi mažinti jų nerviškumą.

Flegmatiško (lėto) temperamento arkliai būna paprastai blogos veislės ir rūšies. Paprastai tai būna stambaus sudėjimo, tingūs prie darbo, lėtų judesių, neištvermingi. Tokie arkliai greit suseraga įvairiomis ligomis, nėra stiprūs ir labai sunkiai pakelia įvairius trūkumus, pav. sumažintą pašaro davinį, blogas stovėjimo vietas, blogą orą ir t. t.

Maišyto temperamento arkliai yra geros pusiausviros, gero sudėjimo, jie greit papranta prie nelabai skirtingų klimatų ir įvairių kraštų gyvenimo sąlygų, nėra per daug reikalaujantieji pašaro rūšies ir jo skaičiaus atžvilgiu ir bendrai ūkininkams ir kariuomenei kainuoja mažiau, negu kitų temperamentų arkliai.

2. Arklio lytis.

Kariuomenei perkami: a) eržilai, b) kumelės ir c) arkliai. Šie pastarieji ir yra geriausiai rikiuotės arkliai.

Eržilai turi daug energijos, ištvermės, bet užtat dažnai sunkiai suvaldomi, nepaklusnūs, neramūs, pešasi tarp savęs ir savo žvengimu karo metu gali lengvai išduoti priešui. Mūsų kariuomenėje laikyti eržilus kariuomenės dalyse draudžiama, todėl arklių remontui nupirkus eržilus — jie tuojau kastruojami.

Kai kuriose kariuomenėse, pavyzdž., prancūzų ir ispanų yra leidžiama laikyti kavalerijoje ir eržilus, kilusius iš jų Afrikos kolonijų. Afrikos arklių veislės eržilai yra labai ramūs, lengvai valdomi, nereikalaujantieji daug ir gero pašaro, labai ištvermingi. Afrikos arklių veislės eržilai yra geriausiai žvalgybai, lauko sargybos tarnybai ir partizanų kare, neatsižvelgiant į tai, kad jie irgi pešasi tarp savęs ir dažnai žvengia.

Kumelės, ypač blėgesnių veislių ir tinkančios gurgolėn, karo tarnybai visai tinka. Truputį kitaip yra su gerų veislių kumelėmis, jos būna labai išlepintos, daugiau nervingos negu arkliai ir tam tikrais metų laikotarpiais jos dažnai suseraga, tuomet jojant jos sunkiai suvaldomos, nepaklusnios ir dažnai padaro netvarką rikiuotėje. Bendrai, kumelių procentas kariuomenėje yra daug mažesnis negu arklių.

Arkliai mažiau triukšmingi, mažiau jautrūs, neturi tokių staigių judesių, kaip eržilai, todėl karo tarnybai tinka geriausiai. Arkliai yra ramūs, bent dauguma jų, pakankamai stiprūs ir atsparūs, todėl visai gali kariuomenės reikalavimus patenkinti.

3. Arklio amžius.

Kiekvienam kariui ir ūkininkui svarbu žinoti ko kiame amžiuje ir kaip vystosi arklio organizmas ir kaip reikia to organizmo vystymosi metu elgtis su arkliu, kad jis normaliai visai subręstų ir išsivystytų.

Bendrai, arklio kūnas visose savo išmiero (aukštis, plotis, storumas) auga nuo gimimo iki 5 ar 6 metų amžiaus, tai yra jaunas arklio amžius. Nuo 5—6 metų prasideda subrendusio arklio amžius, kai arklys jau suaugęs, bet kartu jis įgauna storumo, kad taptų stiprus ir atsparus darbui.

Subrendusio arklio amžius tęsiasi iki 8—9 metų, po to arklio išsivystymas stovi vietoje iki 12 metų — laikotarpis, nuo kurio prasideda organizmo silpnėjimas, smukimas arba arklio senatvė, kuri tęsiasi iki arklio gyvenimo galo.

Labai įdomiai arklio amžių charakterizuoja arabai (Afrikos gyventojai, puikūs kavaleristai), jie sako: „septyneri metai savo broliui“ (jaunas amžius) „septyneri metai sau pačiam“ (subrendusio amžiaus) ir „septyneri metai priešui“ (senatvė).

Kumeliuko amžius tęsiasi nuo gimimo iki 2 su puse metų, nuo 2½ iki 5 metų arklys vadinamas jaunu arkliu. Mūsų kariuomenei vyriausioji arklių remonto komisija perka arklius nuo 3½—4 iki 6 metų amžiaus. Kitų kraštų kariuomenei perka veislinius arklius tik 3½ ir 4½ metų amžiaus. Tas yra dėl to, kad tuose kraštuose kariuomenėje arklių mokymas yra visai kitaip sutvarkytas negu pas mumis.

Jaunus arklius iki 5—6 metų amžiaus, kada arklio organizmas nėra dar galutinai išsivystęs ir sutvirtėjęs, reikia taupyti, gerai prižiūrėti, kad normaliai vystytųsi jų nugarkaulis, kojos, neduoti jam intensyvaus, sunkaus darbo. Į darbą jauno amžiaus arkli reikia pratinti progresyviai, palaipsniui, negalima ant jo krauti didelių sunkumų, taip pat reikia gerai ir atidžiai reguliuoti šėrimą, kad virškinimo organai per daug nenuvargtų. Todėl jauniems arkliams pašarą reikia kaip galima daugiau įvairinti, bet neduoti jo per daug, svarbu tik, kad tas pašaras būtų maistingas ir sveikas.

Kariuomenei perkami jauni arkliai (iki 5—6 metų) neprivalo būti išsyk statomi rikiuotėn, anksčiau jie turi pereiti tam tikrą „arklių naujokų“ mokymą. Jie negali dalyvauti manevruose nei eskadronų mokymuose. Šiuose pratimuose gali dalyvauti turintieji pilnus 6 metus arkliai.

Subrendusio arklio (po 5—6 metus) amžius visiškai leidžia arklio ypatybės darbui išnaudoti, šio amžiaus arkliai yra atsparūs ligoms, ištvermingi, stiprūs ir visuomet linksmi. Bet vis dėlto reikia atminti, kad visai ir galutinai arklio organizmas išsivysto ir arklys pasiekia visos savo energijos, jėgos ir atsparumo darbui tik 8 gyvenimo metais.

Senatvėje (po 12 metų) arklys negali pakelti didelio nuovargio, jo kojos darosi sustingusios, judesiai lėtėja, arklys pameta savo jėgų dalį ir bendrai, laikui bėgant, jis tampa vis mažiau ir mažiau tinka-

mas fronto tarnybai. Senatvėje arkliai tinka tik igulos tarnybai ir mokymo tikslams.

Norėdami, kad seni arkliai atneštų naudos, reikia gerai juos šerti, prižiūrėti, perdaug nevarginti nepakeliamu jiems darbu ir t. t. Gerai juos prižiūrėti, senų arklių tarnyba gali tęstis iki 18—20 metų amžiaus.

4. Įpėdinystė.

Kaip pas žmonės, taip ir pas arklius tėvai gali perduoti savo vaikams visas, arba tik kai kurias savo blogas ypatybes ne tik organizmo — kūno atžvilgiu, bet ir psichines. Todėl perkant arklius, ypač eržilus ir kumeles, skiriant veislei, visuomet reikia gerai žiūrėti, kad perkamas arklys neturėtų kokių nors įpėdinystės keliu įgautų trūkumų, nes tokius arklius dažnai tenka šerti tik tam tikros rūšies pašaru, jie tinka ne visiems darbams, juos reikia speciališkai mokyti, laikyti tam tikrose patalpose ir t. t. Bendrai, tokius arklius kariuomenei galima pirkti tik išimties keliu ir tai jei trūkumas yra visai mažas ir jei tas trūkumas nereikalaus griebtis specialių priemonių tam arkliui mokyti, dirbti ir prižiūrėti.

Kav. kapitonas *Kr-tis*.

KARIŠKOS ŽINIOS.

Jaunas Lietuvis siunčiamas į Amerikos karo akademią.

„Vienybės“ korespondentas praneša, kad Viktoras E. Maston (Varkauskas), kuris 1919 metais atvyko su tėvais iš Worcester, Mass į Nashua N. H. apsigyventi, priimtas į United States Military akademią, kaip vienas geriausių kareivių eiti karininko mokslą. Užlaikymą duoda Amerikos valdžia. Jis jau High School (gimnaziją) lankydamas, pasirodė esąs gabus ir doras vaikas, nes tą mokyklą baigė per 3 metus ir įstojo į Amerikos armiją. Savo mokytumu, sąžiningu pareigų ėjimu ir dorumu, įkrito į viršininkų akį ir kongresmonas Wason rekomendavo jį į valdišką karo akademią priimti.

Reikia pasakyti, kad tai antras lietuvių įvertinimas. Kiek pirmiau, Mikas Bagdoniukas, čia gimęs ir mokyklas lankęs lietuvis, įsirašė į laivyną. Kiek patarnavęs, tapo paskirtas į Jūros akademią, kurią pereinamais metais su didele garbe baigė. Paskutiniu laiku akademijoje jis vadovavo akademijos sporto grupei. Tai aukščiausia atletikoje garbė, kurią akademija gali suteikti.

Taigi turime savų vyrų karių ir Amerikoje.

Vokiečių karo laivyno karininkų skaičius.

Vokiečių karo laivyno karininkų korpus susideda iš 631 jūrų karininko, 159 laivyno inžinierių. Be to, dar yra 231 jūrų karininkas ir 72 laivyno inžinieriai be vietos.

Pašalpa laivų statyklai.

Vokiečių vyriausybė nutarė suteikti naują 14-os milijonų markių didumo valstybinę pašalpą „Schichau“ laivų statyklai Elbinge. Iki šiol vokiečių vyriausybė tai statyklai skirdavo kasmet pašalpos po 2½ milijono markių.

„Priešdujinės apsaugos draugija“ Estijoje.

Estų laikraštis „Vaba Maa“ praneša, kad artimiausioje ateityje Estijoje įsisteigs „Priešdujinės apsaugos draugija“. Draugijos tikslas supažindinti civilius gyventojus su nuodingųjų dujų atakų pavojingumu ir priemonėmis kovoti prieš jas.

Lenkai tiečia strateginį plentą.

Šių metų pavasarį bus pradėtas tiesti naujas plentas Vilnius — Nemenčinės — Švenčionys — Vydžiai. Plento tiesimui reikalingas akmuo jau suvežtas. Iš viso suvežta apie 5.000 kub. meterių akmens.

Civilinė priešdujinio apsigynimo mokykla.

Lenkų „Priešaviacinio ir priešdujinio apsigynimo sąjungos“ (L. O. P. P.) Varšuvos komitetas šiais metais pradeda

statyti civilinę priešdujinio apsigynimo mokyklą. Žalibože jau yra gautas tinkamas žemės sklypas ir šiomis dienomis bus pradėti darbai.

Pietuslavijos karluomenės „Jaunlinimas“.

Pietuslavijoje netikėtai paleisti iš karluomenės dimitacijon 33 generolai. Paleistųjų tarpe yra generalinio štabo viršininkas Ceslč ir kontradmrolas Koch. Paleistųjų generolų vietas užims jaunesnio amžiaus karininkai.

Masinis karininkų paleidimas iš kariuomenės Lenkijoje.

Karo reikalų ministerijos įsakymu („Dziennik Personalny“) paleista iš užimamų vietų ir pervesta karo apygardų viršininkų dispozicijon apie 300 aukštesniųjų laipsnių (nuo majoro iki pulkininko) karininkų. Toks karininkų palikimas be paskyrimo yra lygus jų greitam paleidimui iš kariuomenės atsargon. Tas nepalankių Pilsudskiui karininkų šalinimas aiškinamas jų senu amžiumi arba nesveikata. Tačiau yra žinoma, kad atleidžiamų karininkų tarpe yra daug dar nepasiekusių 40 metų amžiaus, iš jų nemaža visai sveikų, pilnų energijos, prityrusių vyrų, kartais net labai gabių, pasižymėjusių specialistų.

Vėliau numatoma tokiu būdu paleisti atsargon apie 600 žemesniųjų karininkų — kapitonų ir poručnikų.

„Gazeta Warszawska“ (opozicijos laikraštis) paduoda įdomių faktų, kaip kartais „tiriama“ karininkų sveikata. Tam tikru raštu karininkui įsakoma tučtuojau vykti į sveikatos tikrinimo komisiją. Nejausdamas jokios ligos, nustebęs karininkas vyksta į komisiją ir čia truputį apžiūrėjęs jam užduodamas toks netikėtas klausimas.

— Kiek bus, padauginus 176 iš 25?

Karininkui nesugebėjus trumpu laiku atsakyti į klausimą, jam pasakoma, kad jo nervai paire ir reikalingi „poilsio“, todėl liepiama paduoti prašymas paleisti iš kariuomenės.

Lenkų kariuomenėje bus įvesti nauji pistoletai.

Užsienų spaudos žiniomis, lenkų kariuomenė vieton dabar turimų Frammerio sistemos 7,65 mm. kalibro pistoletų, bus perginkluota kitos sistemos pistoletais. Tas bus padaryta 1930 — 31 biudžeto metų pabaigoje.

Kinų generolas Čenkaišekas, kuris stengiasi įsigalėti Kinijoje ir jos žemes sujungti savo valdžioje. Kadangi ir daugiau yra to pat siekiančių generolų, tai Čenkaišekas su jais veda smarkią ir atkaklią kovą.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Avlacijos štabas. Balandžio 12 d. klausėme agronomo Strazdo paskaitos apie sodnus. Agronomas nurodė mums, kaip reikalinga auginti sodnus, prižiūrėti juos ir t. t.

Balandžio 14 d. vyr. leitn. Česonis laikė paskaitą tema „Ką davė Lietuviai tautai dr. Jonas Basanavičius ir dr. Vincas Kudirka. Vyr. leitn. Česonis atpasakojo tų dviejų didvyrių biografijas, aiškino kaip Basanavičius ir kuo remdamasis išleido pirmą Lietuvos kalba laikraštį „Ausra“, o Kudirka, jo pasekėjas, antrą laikraštį „Varpas“. Nurodė, kokią naudą atnešė tie du laikraščiai Lietuvai. Pacitavo Kudirkos charakteringesnes jo išleistų satyrų eilutes, kuriomis jis pašiepavo rusų žandarus ir kitus caro „činovnikus“.

Kiek paskaitos buvo įdomios, galima spręsti iš šio: kareiviai, klausydami paskaitų, dažnai snaudžia, žiovuja arba kosti. O per šias paskaitas ne tik kad nesnaudė, bet ir nekosėjo. Be abejo, skaitytojai buvo tinkamai pasiruošę.

Cepstas.

9 pėst. Liet. K. Vytenio pulkas. Š. m. balandžio mėn. 15 dieną aplankė pulką apygardos viršininkas. Su savo štabo karininkais patikrino kareivių teorines žinias ir užsiėmimus lauke. Po pietų pulkas buvo išrikiuotas aikštėje, kur apygardos viršininkas, apklausinėjęs skundų, ir atsisveikino su senais, išeinančiais iš kariuomenės, kareiviais, pasakydamas turiningą prakalbą. Jis priminė, kad vienybėje — galybė, todėl mes, kariai, pirmoj eilėj privalome būti vieningi ir, grįžę iš kariuomenės, privalome skleisti tą tėvynės vieningumą namiškių, pažįstamų, kitaip tariant, tautos tarpe. Tuomet mūsų tauta bus stipri, neįveikiama ir atspari kovoj su priešais. Baigdamas kalbėti, apyg. v. kas apleidžiantiems kariuomenės eiles kareiviams palinkėjo būti tvarkingais namie, kaip ir kariuomenėje, nes tada krašte viešpataus gerovė.

Vakarėlis. Balandžio m. 13 d. pulko karininkų ponių ratelis surengė kareiviams su vaidinimais ir šokiais vakarėlį. Prisirinko publikos pilnutėlė kareivių rūmų salė. Suvaidino dvi komedijas: „Irgi galva“ ir „Aš numiriau“. Apskritai, visi artistai vaidino neblogai. Vakarėlis praėjo tvarkingai ir geroj nuotaikoj. Kareiviai laukia daugiau tokių pramogėlių.

Zts.

Šarvuočių rinktinė. Ekskursijos. Kaip tik spėjo išaušti taip seniai lauktasis pavasaris, pasirodė gražesnių dienų, tuojau pradėjo būriai ekskursijų lankytis pas mus. Šių metų balandžio mėn. 13 dieną tankų kuopon buvo atsilankiusi ekskursija iš Karo Policijos Mokyklos. Ekskursija buvo atvykusi pasižiūrėti ir susipažinti su mūsų tankais. Ekskursantams buvo parodyti tankai, išaiškinta tanko veikimas ir nauda fronte, jų sudėtis ir ypatybės, o vėliau ir pademonstruota. Ekskursantai tankais labai domėjosi. Reikia pasakyti, gal ne vienas jų savo gyvenime pamatė tanką tik pirmą kartą.

Šių metų balandžio mėn. 14 dieną kuopon atsilankė kita ekskursija — Aukštesnioji Technikos Mokykla. Šiai ekskursijai taip pat buvo paaiškinta tanko

veikimas, jo ypatybės ir pademonstruota. Ekskursijoje buvo apie 300 žmonių.

Vakarėlis. Šių metų balandžio mėn. 14 dieną kuopoje buvo suruoštas kareiviams pasilinksinti šokių vakarėlis. Vakarėlin, be kareivių, atsilankė gana daug svečių. Tvarka buvo labai gera. Todėl ir pats vakarėlis praėjo gyvai ir linksmai. Griežė 1 gusarų D. L. K. E. Jonušo Radvilos pulko orkestras.

Vyr. pusk. Peteraitis.

1-masis gusarų D. L. K. Jonušo Radvilos pulkas. Egzaminai. Nuo balandžio m. 15 iki 18 d. tęsėsi naujokų egzaminai. Pastebėta, kad jojimas, rykščių kirtimas, per kliūtis šokimas gana gerai atliekamas. Dalis naujokų pavyzdinčiai supranta ir gerai atlieka apmokymo metu išeitų dalykus.

V. p. Dovydenas.

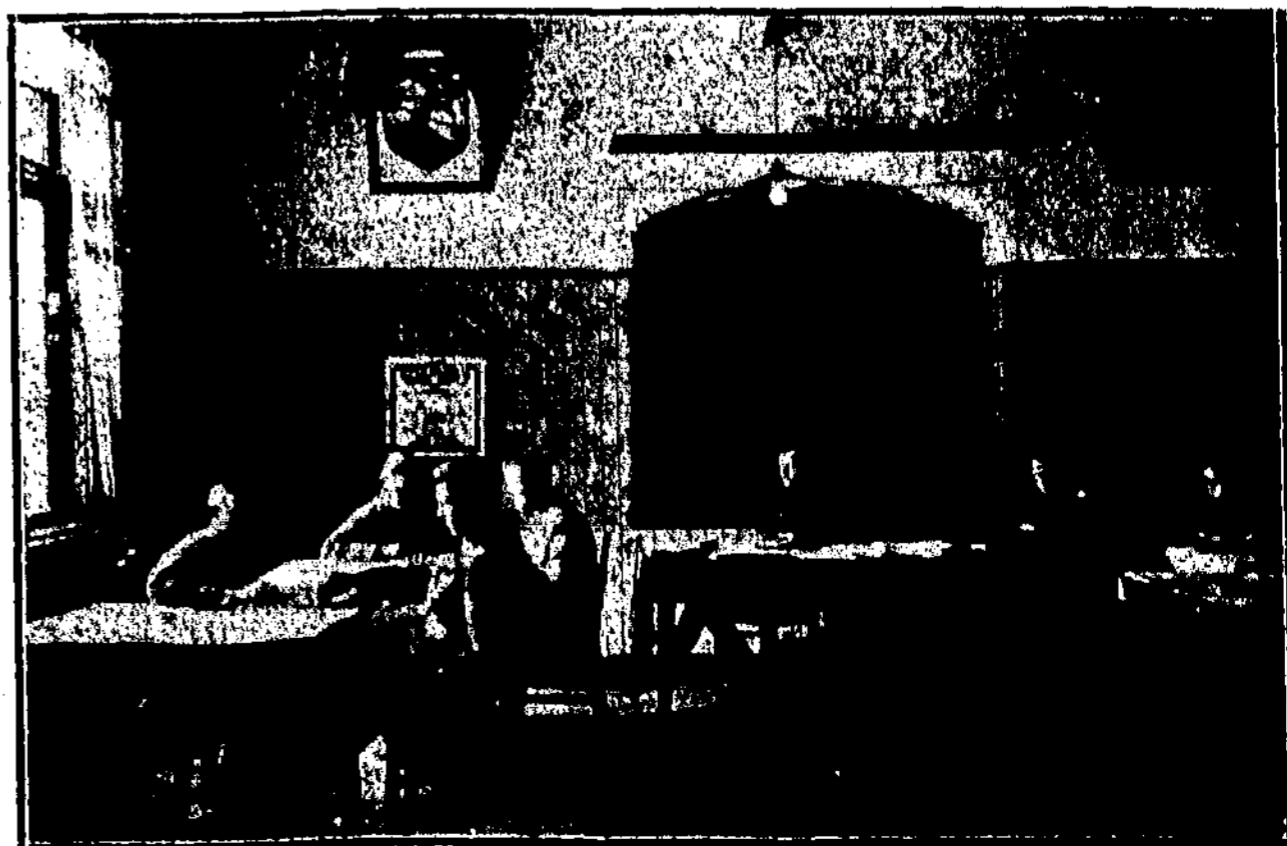
Auka šlaurės nukentėjusiems. Iš patiektų aukų lapų „Šlaurės nukentėjusiems“ ūkio eskadrone surinkta 51,50 litų. Nes čia, beveik, kiekvienas karys neatsisakė, ir visi noroms aukėjo.

V. p. Grinius.

4-tas artilerijos pulkas. Naudingas sumanymas. Pulko vadas paskyrė visiems pulko karininkams tam tikras dienas, kuriomis vakarinio patikrinimo metu paskirtasis karininkas kareiviams skaito iš „Kario“ ir kitų naudingų laikraščių naudingas ir įdomias naujienas... Tokią tvarką įgyvendinus, patikrinimas vyksta viso pulko kareivių klūbe, ir jis nelieka vien tik pareiga, bet ir naudinga kareiviams.

Pakėlimas į puskarininkio laipsnį ir naujokų priesaika. Balandžio mėn. 15 d. buvo pakėlimas į puskarininkius ir naujokų priesaika. Vieniems ir anti-riems pagerbti įgulos bažnyčioje buvo iškilmingos pamaldos, kuriose dalyvavo visi pulko karininkai, vienas baterijos būrys pabūklų sudėtyje lydėjo pėsčius naujokus ir pakeliamuosius.

7 p. Ž. K. Butegeldžio pulkas. Kaip mes gyvenam. Per žiemą išgyvenom nebedami jokių šalčių, jokių darganų. Susilaukėm pavasario. Smagiai dainuojam linksmas dainas: linksminam klaipėdiečius, kurie mūsų dainomis labai gėrėsi.

7 p. Ž. K. B. pulko puskarininkų klūbas.

Kad būtumėm arčiau judraus pasaulio, įsitaisėme radio. Kareiviam pulke yra net 4 klausytuvai: puskarininkių klūbe ir mokomoj kuopoj po vieną ir kareivių klūbuose 2.

7 p. Ž. K. B. pulko kareivių klūbas.

Per Valstybinos Operos gastroles Klaipėdoje pulko karininkai savo ramovėje buvo suruošę operos ir baleto artistams vakarienę. Malonūs Kauno svečiai buvo labai patenkinti ir, tur būt, geru ūpu grįžo Kaunan.

Vasario 4 d. išvyko į kitas dalis perkeltieji karininkai: vyr. leitenantai Brizgys ir Šepetys. Nors buitegeidiečių šeima juos labai mylėjo, bet jokių „bankietų“ nekėlė, o tik širdingai atsisveikino, įteikdami atminimui kuklias dovanėles. Pulko karininkai, giliai atjaučia nukentėjusių šiaurės gyventojų padėtį, todėl yra paskyrę po 2% kas mėnuo aukoti iš savo algos nukentėjusiems ir dabar nuo ištaigingų išleistuvių susilaikė.

Kad padidintų kareivių viršininkų bendrą išsilavinimą, pulko vado įsakymu yra liktiniams puskarininkiams įsteigti vakariniai bendro lavinimo kursai, kur praeinama gimnazijos I-os klasės programa.

Pulke yra kareivių choras ir džesbando orkestras.

Pulko sportininkai jau pradėjo rimtai treniruotis. Daugumas karių yra įsirašę į Klaipėdos įgulos ir vietos Lietuvių Sporto Sąjungą, sutrumpintai K. S. S. vadinamą. Minimos sąjungos vardu kariai ir rodosi visuomenei sporto srityje. K. S. S. labai remia ir ja rūpinasi mūsų pulko vadas pulk. Genys.

Šio mėn. 7 d. prisiekė pulko kareiviai. Prisaikdinimas įvyko prie pulko šventenybės Vyties kryžiaus vėliavos. 8 val. pulkas išsirikiavo kieme, kur atvyko pulko vadas, pasakė gražią iškilimams pritaikintą kalbą. Po to, visas pulkas, nešant vėliavą, per miestą nužygiavo į bažnyčią. Per pamaldas kareiviai prisiekė.

Dabar pulkas daugiausia manevruoja. Užsiėmimuose dažnai dalyvauja ir pats pulko vadas. Leit. *Jatulis*.

Jei tau ateina mintis, kad Vilniaus mes neatvaduosime, pasistenk šiandieną numirt.

MŪSŲ ŠAULIAI.

Sanitariniai kursai.

Jau keli metai iš eilės Šaulių Sąjungoje, įvairiose jos rinktinių vietose, ruošiami sanitariniai kursai šauliams ir visuomenei. Pirmiausia tokie kursai buvo suruošti Kauno šaulių būrio iniciatyva, o vėliau ir provincijoje.

Dabar Šaulių Sąjungos štabe Kaune susidarė ir veikia sanitarinė komisija, kuri rūpinasi sąjungos sanitariniais reikalais. Nuo š. m. vasario 17 d. Kaune veikia pirmosios pagalbos ir higienos kursai. Kursai yra instruktivinio pobūdžio, kad išklause juos galėtų būti sanitarinių sekcijų organizatoriais šaulių būriuose. Kursuose dėsto keturi gydytojai specialistai pagal tam tikrą Šaulių Sąjungos sanitarinės komisijos paruoštą programą. Šiomis dienomis bus kursų klausytojų praktikos pratimai ir teorinių žinių tikrinimas. Viso kursų lanko per penkiasdešimt žmonių.

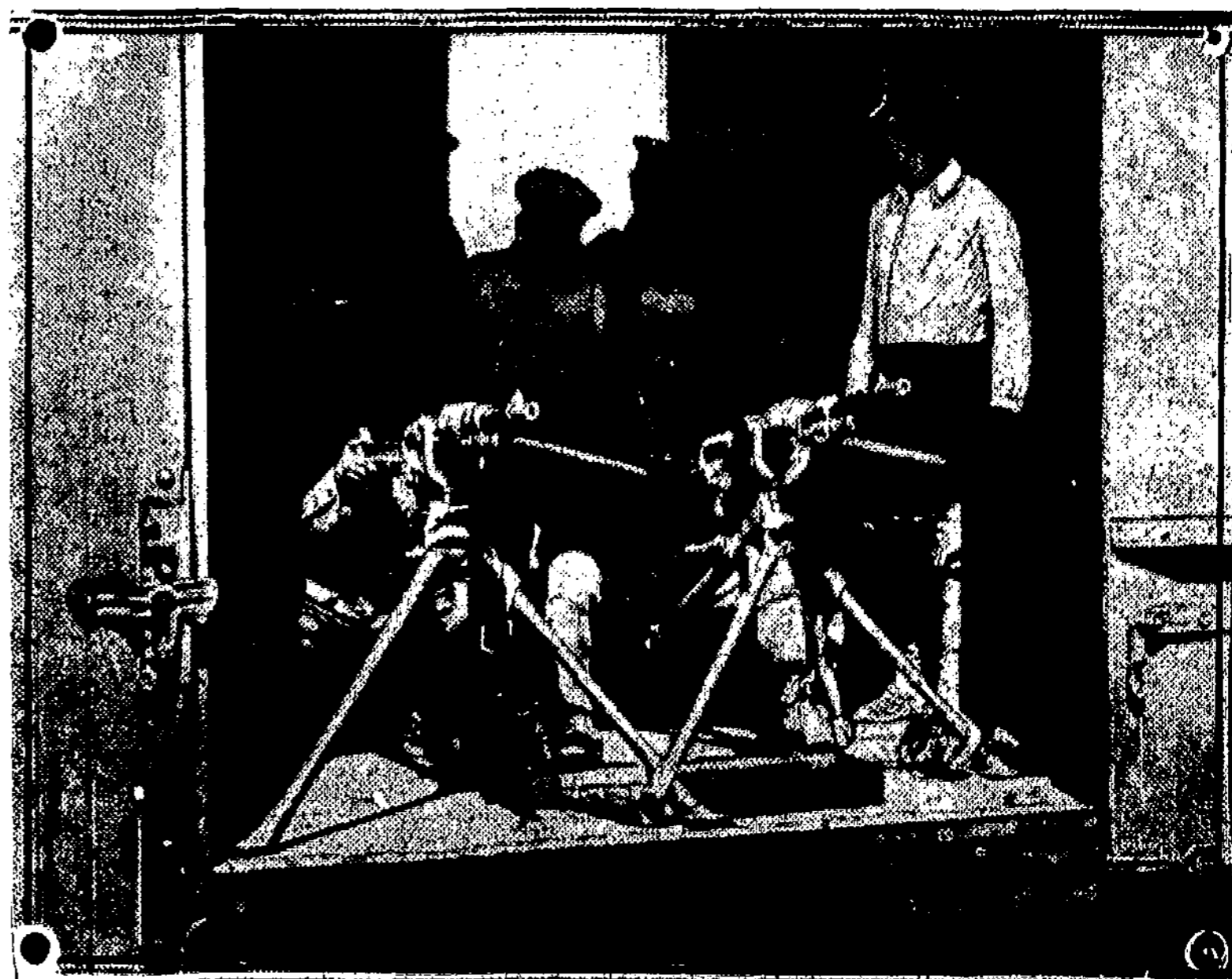
Kauno moksleivių būrio vaidintojai.

Kauno moksleivių šaulių būry nuo š. m. pradžios susidarė veikli vaidintojų kuopelė, kuriai vadovauja bebaigias valstyb. dramos studijas šaulys Antanas Gedmantas. Kuopelė greitai palyginti laiku gerokai prasilavino vaidinimų menę ir spėjo pastatyti net du spektaklius. Statė sulietuvintą A. Čechovo komediją „Piršlybos“ ir k. — Čiurlionienės „Kuprota oželė“. Pasisekimas buvo didelis, juo labiau, kad kuopelėje iš tikrųjų pasireiškė gan talentingos jėgos. Spektakliai vyko Šaulių Sąjungos salėje Kaune.

Šaulių broliškumo pavyzdys.

Šauliai — yra broliai ir sesers. Taip ir įstatuose įrašyta. Gyvenime tai parodė gausingi pavyzdžiai.

Balandžio 5 d. Telšių ligoninėje mirė Kontaučių šaulių būrio vado padėjėjas Ignas Kybartas. Buvo neturtingas. Telšių ir Kontaučių šauliai dėjo pinigus jam gydytis, o numirus — surinko pinigų ir iškilmingai palaidojo tėviškės kapinėse.

Vienas šių dienų Meksikos vaizdėlių. Neramtojoj Meksikoj (Vidurinėj Amerikoj) nuolatos tęsiasi įvairios riaušys ir sukilimai. Tokioj padėty, aišku, priviso ir galybė plėšikų, kurie dažnai puola ir traukinius. Traukiniams apsaugoti, yra įrengti šarvuoti vagonai su kulkosvaidžiais ir kai kada su patrankomis.

Šaulių namų statymas.

Beveik nuo pat pirmųjų Šaulių Sąjungos gyvavimo metų buvo paskelbtas šūkis: „Šaulių būriai turi turėti nuosavus namus! Šaulių namai — visuomenės namai!“ Tačiau, sunkioms kovoms dėl nepriklausomybės vykstant, to šūkio realizavimas buvo paliktas vėlesniems laikams. Žemės reformai vykstant daugelis šaulių būrių gavo žemės sklypus namams pastatyti ir sporto bei karo mankštos aikštėms įtaisyti. Veiklesni būriai jau įsteigė pas save namų statymo fondus ir energingai ruošiamasi statybai.

Prie sąjungos centro valdybos susidarė namų komisija, kuri rūpinasi šaulių namų statybos reikalais. Komisijoje ruošiami namų planai sodžiaus, miestelio ir apskrities miesto šaulių būriams. Prie planų sudaromos smulkios sąmatos, su nurodymu, kiek kokios medžiagos ir darbo jėgos reikalinga.

S P O R T O K R O N I K A.

Lietuviams sekasi.

Klaipėdos mieste ir visame krašte yra daug sporto organizacijų. Daugumos tokių organizacijų nariai vadina save vokiečiais, nors iš tikrųjų yra tik suvokietėje lietuvių.

Sporto žaidimais visuomenė labai domisi, aukštai vertina tuos, kurie iš rungtynių lauko išeina nugalėtojais. Vokiškoji publika karštai trokšta, kad visados nugalėtojais būtų vokiečiai. Bet pernai ir šiemet tokiai publikai tenka daug nemalonumų, nes Klaipėdos įgulos ir vietos Lietuvių Sporto Sąjunga „K.S.S.“ jiems vis kerta aštrius siurprizus. Pernai paėmė Klaipėdos krašto (ir visos Lietuvos) futbolo pirmenybes, neturėdama beveik nė vieno pralošimo.

Šiais metais buvo pavasario futbolo ratui jau 2-jos rungtynės, ir abejas skandališkai vokiečiai pralaimėjo: 14 d. šio mėn. pralošė 8:1 ir praeitą sekmadienį (21 bal.) 20:0.

Paskutinės rungtynės įvyko tarp K. S. S. lygos ir Šilutės „Vorwärts“ lygos, kareivinių kieme, Klaipėdoje. Punctuališkai 14 val. pradėjo žaisti. Iš pradžios K. S. S. atrodo nesusilošusi, kamuolys dažnai tekdavo priešams. Praėjus gal 10-čiai minučių, vaizdas visiškai pasikeitė. K. S. S. susilošė, pradėjo smarkiai veržtis pirmyn, labai mikliai ir gražiai pasuotis ir smūgis ėmė vyti smūgį į vokiečių vartus.

Iš pradžių vokiečius iš publikos ragino užjaučiantieji, kad šie stengtųsi. Bet vėliau iš publikos jokio vokiško balso nebesigirdėjo: nutilo ir daugumas, nenorėdami sulaukti „sarmatlyvo“ lošimo pabaišos, nėsėdinosi iš aikštės.

Rungtynių aikštėje smarkiai dirbo K. S. S. žaidėjai, už tai jiems publika siuntė karštus aplodismentus.

Per visą žaidimą „Vorwärts“ nesugebėjo K. S. S. įmušti nė vieno golo, o patys gavo net 20.

J.

Pažanga.

Klaipėdos Apyg. Sporto Lyga nutarė visas futbolo komandas, žaidžiusias praeitais metais I A klasėje, pakelti į lygos klasę, motyvuodama tuo, kad atvykstančios iš užsienių komandos žaisti ir pralošusios prieš I A klasės komandą, jaučiasi pažemintos ir jau kitą kartą atvažiuoti žaisti nesutinka. Norėdama palaikyti ryšius su užsienio komandomis, Klaipėdos Apygardos Sporto Lyga ir buvo priversta pakelti visas futbolo komandas iš I A klasės į Lygos klasę.

Tuo būdu ir vietos Lietuvių ir Klaipėdos įgulos Sporto Sąjungos K. S. S. I-os A klasės komanda, praeitais metais laimėjusi Lietuvos futbolo meisterio vardą, tapo pakelta į Lygos klasę.

Šiais metais K. S. S., kurioje didesnis procentas žaidžia kariškių, savo sudėtį pertvarkė ir papildė naujais geresniais žaidėjais, apie tai galima spręsti iš anksčiau aprašytų rungtynių.

L. Kudirka.

Rusai deda pastangų, kad ne tik kareiviai, bet ir plačioji gyventojų masė išmokyti apsisaugoti nuo nuodingųjų dujų. Čia matyti moterų skyriaus eiseną su priešdujinėmis kaukėmis per bandomąją savaitę.

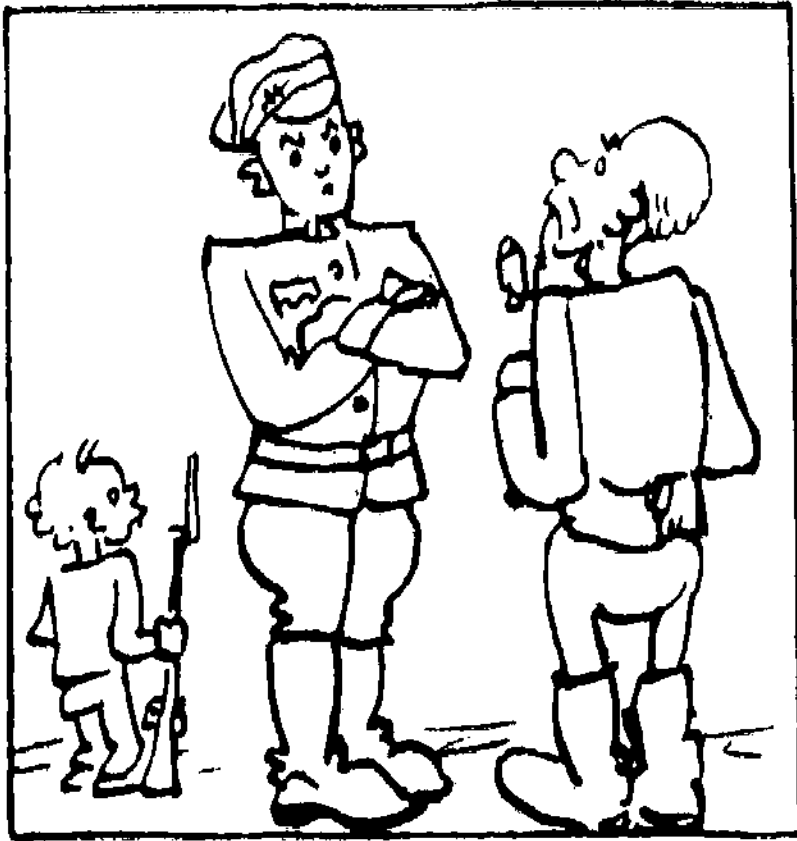

Kareivis Jonas Saidokas atsargoje.

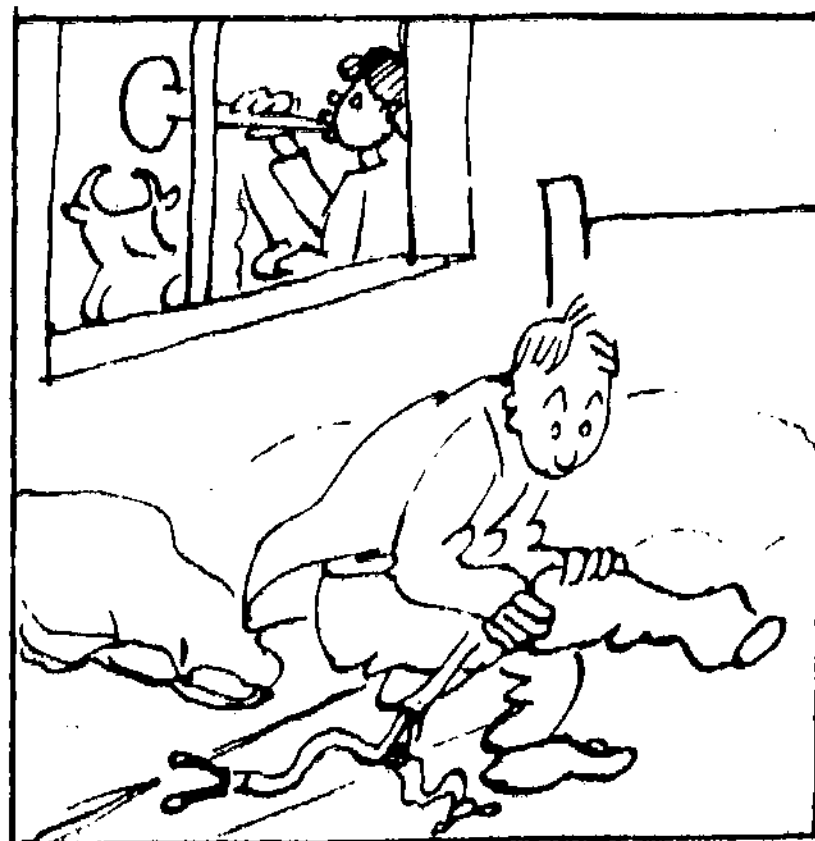
1. Sveiks, tamsta!

Kareivėlis mūs Saidokas
Daug kariuomenėj išmoko.
Jis, sugrįžęs į namus,
Apsišvietęs, mandagus
Už save vyresnį gerbia,
Atiduodams kario garbę.

2. Karo paslaptys.

Atsitinka, kad paklaustas,
Kiek kartų jis buvo baustas,
Kaip atrodo ta pirtis,
Jonas tyli susiraukęs.
Čia atsakymo nelauki, —
Nes tai karo paslaptis.

3. Trimitas.

Anksti rytą atsikėlę
Mūsų gražūs piemenėliai —
Triu-triu-triu, tu-liu-liu...
Šoka Jonas, kaip įgeltas,
Iš savo patalo prikeltas, —
Pagal seną papratimą.

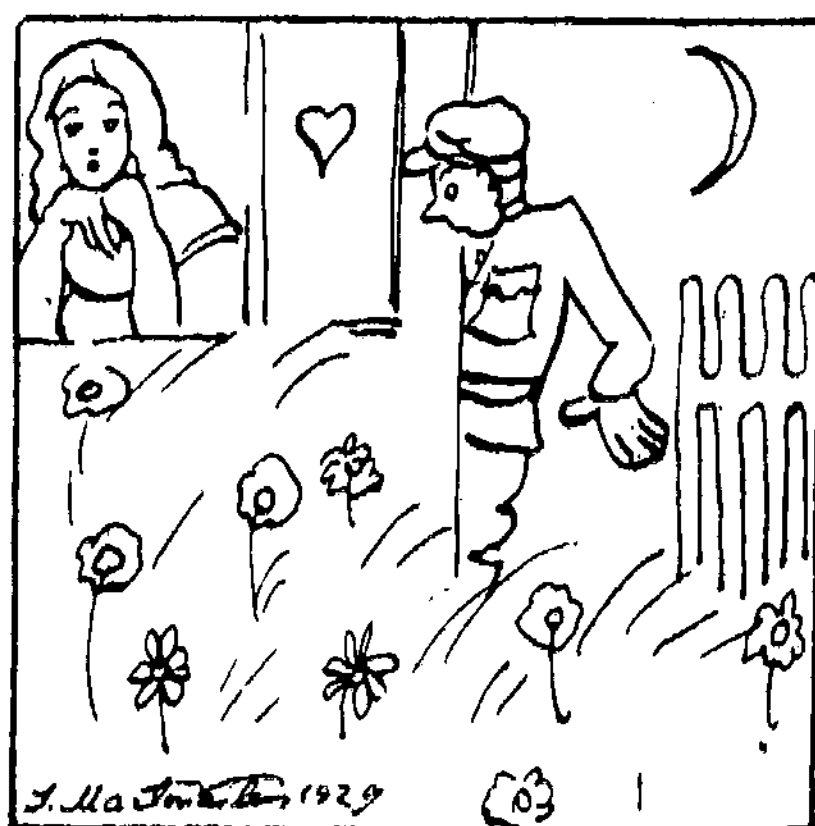
4. Neužmiršk karo mokslo!

Mūsų Jonas, tartum vadas,
Išrikiavęs „būrį“ veda
Su dainelėmis su linksmom.
Karo mokslą jis kartoja:
O kas žino, gal ryto jau
Reiks į karą eit greitom.

5. Durk!

Jonas durti neužmiršo
Ir prie šieno taip įniršo —
Baisiu daros iš šalies.
Jis stipriai suspaudęs šakę
Ir „nucieliavojęs“ aki,
Mėto šieną viesulais.

6. Žvalgas.

Padangėj mėnulis plaukia,
Graži Ona kažko laukia.
Mūsų Jonas štyvas vyras,
Senas žvalgas jis, prityręs:
Per burokus, per agurkus,
Pas Onutę kaip vijurkas.

Apdovanoti savanoriai.

2015) Vilkis Stepas ats. jaun. pusk., 2016) Valiukevičius Kostas, 2017) Vilkauskas Adolfas, 2018) Vansavičius Antanas, 2019) Baltinas Povilas ats. virš., 2020) Bagdonas Jonas ats. vyr. pusk., 2021) Bubnys Juozas ats. grand., 2022) Butkevičius Mikas, 2023) Maliukevičius Vaclovas, 2024) Miklušis Zenonas, 2025) Mackevičius Antanas, 2026) Mikalajūnas Zigmas, 2027) Marmakevičius Jonas ats. virš., 2028) Miknevičius Jonas — Kostas ats. Itn., 2029) Nūtautas Stasys, 2030) Neusas Matas ats. grand. 2031) Neliupšys Jonas, 2032) Ramanaukas Valerijonas — Mikalojus ats. gen. Itn., 2033) Rutkauskas Jonas, 2034) Rasiulis Kazys, 2035) Kvietkauskas Viktoras, 2036) Kolekeris Augustas ats. grand., 2037) Kreivaitis Povilas ats. grand., 2038) Kristūnas Jurgis, 2039) Kasperskis Ludas, 2040) Kavaliauskas Vincas, 2041) Krikščionas Kazys, 2042) Klimavičius Antanas, 2043) Lukšionis Juozas ats. virš., 2044) Lendza Adomas, 2045) Lošys Pranas, 2046) Danilevičius Kostas, 2047) Žadeika Vaclovas, 2048) Žukauskas Vincas, 2049) Plungė Aleksas, 2050) Grakauskas Stasys, 2051) Žaromskis Matas, 2052) Merkneris Albinas, 2053) Slavinskis Vladas, 2054) Samėnas Juozas, 2055) Sudavičius Kazys ats. vyr. pusk., 2056) Subonis Pranas, 2057) Šaulys Aleksas, 2058) Motiejūnas Martynas ats. virš., 2059) Markūnas Juozas, 2060) Musteikis Antanas, 2061) Matulis Vladas, 2062) Matulis Kazys, 2063) Matulis Juozas, 2064) Taruška Stasys, 2065) Tamošiūnas Antanas, 2066) Kačinskis Alfonsas, 2067) Kavaliauskas Stasys jaun. pusk., 2068) Kėrys Balys, 2069) Komparskas Zigmas, 2070) Kaminskis Juozas, 2071) Kildiša Povilas, 2072) Kurmis Kazys, 2073) Kurlianskas Petras, 2074) Krištolaitis Jonas ats. virš., 2075) Karmaza Izidorius, 2076) Kundrotas Adolfas — Vaclovas ats. karo vald., 2077) Paškauskas Kazys, 2078) Pinells Juozas, 2079) Platukis Zigmas, 2080) Palaima Adolfas, 2081) Pitkauskas Juozas ats. grand., 2082) Pauliukonis Jonas, 2083) Puzas Stasys, 2084) Putnikas Jokūbas, 2085) Petrauskas Pranas, 2086) Rasimavičius Pranas, 2087) Ronkus Kostas, 2088) Repšys Balys, 2089) Rimkūnas Petras, 2090) Ridiškas Jonas, 2091) Zalatorius Julius, 2092) Zanevičius Bronius, 2093) Juška Zigmas, 2094) Jasiūnas Antanas ats. vyr. pusk., 2095) Jakubauskas Bronius, 2096) Jankauskas Zigmas ats. jaun. pusk., 2097) Jurelionis Antanas, 2098) Jančiauskas Stasys, 2099) Gindrėnas Juozas, 2100) Grubis Juozas (miręs), 2101) Godeliauskas Antanas, 2102) Vidugiris Kazys ats. grand., 2103) Varna Stepas, 2104) Vaisemblūnas Dovydas, 2105) Viskontas Zenonas, 2106) Butkus Simas, 2107) Bučas Jonas ats. jaun. pusk., 2108) Baltrušaitis Stasys ats. grand., 2109) Beržinskis Bronius, 2110) Bražinskis Pranas, 2111) Liberis Mikas, 2112) Urbanavičius Vincas, 2113) Čepulis Ludas, 2114) Nareckas Vincas, 2115) Naudvaris Povilas.

Galvosūkių 13 nr. sprendimas.

Pirmasis kareivis turėjo 7 obuolius, o antrasis — 5

Gerai išsprendė šie asmens: 1) Julius Smetona (Kaunas), 2) virš. Straševičius (3 art. p.), 3) virš. Kairys (2 art. p. 1 bat.), 4) A. Vasiliauskas (A. Šančiai), 5) vyr. puskar. Damanskas (2 art. p. 2 bat.), 6) jaun. pusk. Jonas Balčiūnas (ryšių bat. mok. kp.), 7) Povilas Sirgėdas (Ž. Šančiai), 8) jaun. pusk. Petras Danielius (Karo Techn. Tiek. Sk.), 9) vyr. pusk. A. Klimašauskas (5 p. p. 6 kp.), 10) Pr. Marcinkevičius (Ž. Amalių km., Pažaislio val.), 11) vyr. pusk. Antanas Grinius (1 gus. p. ūkio esk.), 12) vyr. pusk. Šalna (2 art. p. št.), 13) J. S. Karint (Karo Int.), 14) jaun. pusk. B. Guokas (2 p. p. 1 kulk. kp.), 15) vyr. pusk. Kazlauskas (ryšių bat. mok. kp.), 16) Benas Rumša (karo kal. ir dr. dal.), 17) vyr. pusk. Nūtautas (2 art. p. 1 bat.), 18) vyr. pusk. Antanas Petraitis (9 p. p.), 19) vyr. pusk. Jonas Paliulis (2 p. p. 3 kp.), 20) jaun. pusk. K. Visackas (šarv. auto kp.), 21) eil. A. Stakniūnas (4 p. p. 2 kulk. kp.), 22) virš. Ašmena (5 baterija), 23) vyr. pusk. K. Vadzišius (1 p. p. št.), 24) vyr. pusk. P. Kežys (1 gus. p. kulk. eks.), 25) san. pusk. Vincas Balčiūnas (3 art. p.), 26) virš. Motiejūnas (3 oro

esk.), 27) vyr. pusk. Viktoras Mickus (3 art. p. ūk. km.), 28) L. E. P. K. (ryšių bat. mk. kp.).

Pastaba: Redakcija gavo nusiskundimą, kad vienas galvosūkių sprendėjas nusirašė iš kito kareivio sprendimą ir kaip savo pasiuntė redakcijai. Kad ateity panašių nesusi-pratimų nebūtų, redakcija pataria savo sprendimų kitiems nerodyti.

Galvosūkis 15 nr.

Vertinamas 3 tašk.

Supiaustyti kvadratą į tokias 7 dalis, kad iš jo galima būtų sustatyti 3 lygūs kvadratai, kurių bendras plotas būtų lygus supiaustyto kvadrato plotui.

Naujos knygos.

1. **Per dykumą, Karl May.** Kelionių apysakos. „Sakalo“ b-vės leidinys, Kaunas, 1929 m. Kaina nepažymėta.
2. **Kristaus rožės legenda, Selma Lagerlöf.** „Sakalo“ b-vės leidinys, Kaunas, 1929 m. Kaina 2 lt.
3. **Naminių gyvulių mokomasai stebėjimas, prof. B. Raičovas,** vertė V. Ruzgas. „Sakalo“ b-vės leidinys. Kaunas, 1929 m. Kaina nepažymėta.
4. **Kultūra.** Mėnesinis iliustruotas mokslo, visuomenės, literatūros populiarus žurnalas 4 nr.
5. **Žemės ūkis.** Žemės ūkio mokslo žurnalas 4 nr. Leidžia žemės ūkio rūmai.
6. **Mokykla ir gyvenimas.** Lietuvos Mokytojų Profesinės Sąjungos laikraštis 3(68).

SVARBESNIEJI PASAULIO IŠRADIMAI.

Parakas išrastas	1330 metais
Spauda	1440 „
Teleskopas	1609 „
Sieninis laikrodis su svarsčiais	1657 „
Pieštukas	1695 „
Garo mašina	1698 „
Perkūnsargis	1752 „
Aerostatas	1783 „
Žmonių skiepijimas pradėtas	1796 „
Pirmasis garvežys pastatytas	1812 „
„ geležinkelis	1825 „
Telegrafas išrastas	1833 „
Siuvamoji mašina	1845 „
Telefonas	1861 „
Elektros geležinkelis	1879 „
Bevielis telegrafas	1893 „
Nardomasis laivas	1893 „
Lėktuvas	1902 „
Kulkosvaidis	1903 „

KIEK PASAULY AUKSO.

Visame pasauly yra aukso apie 19,500.000 kilogramų. Visas tas auksas galėtų tilpti sandėlyje, turinčiam 20 metrų ilgumo, 10 platumo ir 5 aukštumo.

Paskutiniu metu kasmet iškasama visame pasaulyje aukso už 400 milijonų dolerių.

Kaina visiems.: metams 8 lt., pusmečiui 4 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Atskiras nr. — 30 ct. *Skelbimai:* petito eilutė 50 ct.; prieš tekstą dvigubai. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius kpt. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

Šio nr. išspausdinta 2.950 egz.